

MARŠAL TITO v prijateljski državi

Veličasten sprejem predsednika Tita v Turčiji je nedvomno najlepši dokaz prijateljstva, ki ga goji turško ljudstvo do nove Jugoslavije ter naših narodov. Je pa obenem tudi potrditev uspeha obojestranskih večletnih naporov za vzpostavitev prijateljskih odnosov med sosednjimi državami v interesu miru v svetu in mimesa sožitja med narodi. temelječega na vzajemnem spoštovanju in razumevanju.

Do zblizanja med balkanskimi državami — Jugoslavijo, Turčijo ter Grčijo, ki je našlo v Aankarskem sporazumu svoje oživotvorenje, je prišlo zaradi potrebe po čim tesnejšem sodelovanju treh malih držav, katerih skupni interesi so bili ogroženi spričo imperialističnih tendenc, ki se se manifestirale v zunanji politiki velikih držav. To zblizanje je narokovala želja po miru, želja po ohranitvi lastne neodvisnosti in svobode.

Toda sodelovanje med tremi državami je danes že preseglo prvotni okvir obrambnega sporazuma. Vse bolj se širi tudi na druga področja. Okrepitev gospodarskega sodelovanja, kulturnih in drugih stikov potrjuje pravilno osnovo, na kateri se med državami Aankarskega sporazuma ustvarjajo in razvijajo novi odnosi, ki jih ne moti in ne ovira različna notranja struktura in različna družbena ureditev.

★

V ponedeljek zjutraj je predsednik Tito stopil na turška tla. Izkrca se je v Carigradu, od koder je z vlakom nadaljeval pot do prestolnice. Na slavnostno okrašenem peronu železniške postaje v Ankari je tovariša Tita dočkal v spremstvu najvišjih političnih in vojaških osebnosti predsednik republike Turčije Djelal Bajar, ki je v pozdravnem nagovoru izrazil svoje zadovoljstvo in veselje turškega naroda spriča visokega obiska.

Predsednik Tito se je zahvalil z besedami:

»Zelo srečen sem, ker sem imel priliko, da na povabilo predsednika republike prijateljske Turčije gospoda Djelala Bajara obiščem vašo lepo deželo in osebno izročim tople pozdrave jugoslovanskih narodov, pa tudi svoje lastne.

Moj obisk je vljudnostnega značaja, globoko pa sem prepričan, da bo velikega pomena tudi za naše nadaljnje vsestransko sodelovanje. Prepričan sem, da sem istih misli kot državniki prijateljske Turčije, če rečem, da bomo lahko ob tej priložnosti izmenjali mnenja z državniki prijateljske Turčije o raznih problemih, ne samo o tistih, ki se tičejo miru in varnosti na Balkanu, se pravi sodelovanja obrambnega značaja med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo, temveč tudi o tistih vprašanjih, ki imajo mednarodni značaj. Sodim, da te tri države s svojo miroljubno politiko dajejo zdaj in da bodo lahko dajale še bolj v prihodnosti bogat prispevek k omiljenju mednarodne napetosti, zlasti s tem, da so trdno odločene skupno delovati, da bi zagotovile svojo neodvisnost in ohranile mir v tem delu sveta.

Vsako drugačno tolmačenje tega sodelovanja bi bilo napačno in ne bi ustrezalo stvarnosti, ker sodelovanje med našimi tremi miroljubnimi balkanskimi državami ni samo izraz teženj njihovih državnikov, temveč je tudi izraz iskrenih teženj narodov Turčije, Grčije in Jugoslavije po miru, mirnem sodelovanju, po neodvisnosti in svobodnem razvoju.

Naj živi turški narod!

Naj živi sodelovanje med Turčijo in Jugoslavijo!

Ob izhodu iz postaje je Tita pozdravila večtisočglava množica, ki se je zbrala na trgu in na obeh straneh ulic, po katerih se je predsednik odpeljal v poslopje, kjer biva za časa obiska.

V torek je predsednik Tito položil venec v mavzoleju, kjer so posmrtni ostanki velikega voditelja turškega naroda Kemala Atatürka. Po položitvi venca je predsednik Tito s trinitutnim molkom počastil spomin ustanovitelja turške republike, vodje in politika, ki je s svojimi reformami dvignil domovino iz srednjeveške zaostalosti na višjo raven in postavil temelje za nadaljnji napredek gospodarskega in kulturnega življenja.

Bivanje tovariša Tita v Turčiji komentira ves svetovni tisk. Napredno in demokratično časopisje poudarja pozitivne rezultate mednarodnega sodelovanja med balkanskimi državami in doprinos naporov Jugoslavije, Turčije in Grčije h krepitvi miru prav v tistem delu Evrope, ki je še do nedavna bil stalno žarišče nemirov.

Po kosilu pri predsedniku republike Turčije, ki so se ga udeležili poleg tovariša Tita in njegovega ožjega spremstva tudi predsednik turške vlade Menderes, predsednik narodne skupine Koraltan, zunanji minister Köprülü in drugi visoki državniki, pa je predsednik Tito sprejel šefe diplomatskih predstavništev v Ankari.

Zato je splošna sodba o obisku tovariša Tita Turčiji, da gre več kot le za prijateljski obisk. Nedvomno je, da bodo bivanje tovariša Tita in razgovori, ki jih bo imel s turškimi državniki, ogromno pripomogli k še tesnejšim stikom med obema državama in k poglobitvi medsebojnega sodelovanja. In pomen tega obiska je prav v tem, da le ne potrjuje doseženih uspehov, ampak hkrati pripravlja pogoje za nove oblike vojaškega, gospodarskega in kulturnega sodelovanja v splošnem interesu obeh narodov in držav.

PO VSEH NAŠIH KRAJIH SE SPOMINJAJO VAŽNEJŠIH DOGODKOV IZ NARODNOOSVOBODILNE BORBE NA TA NAČIN, DA SO OBLETNICE LE-TEH PROGEASILI ZA OBČINSKE PRAZNIKE. TAKO OBLETNICO BODO SLOVESNO PRAZNOVALI 18. APRILA V VIPAVSKI OBČINI. NA SLIKI: PODNANOS, ROJSTNA VAS NARODNEGA HEROJA JANKA PREMRLA-VOJKA; V OZADJU NANOS, KJER SO SE 18. APRILA 1942. LETA HRABRO BORILI PRVI PRIMORSKI PARTIZANI PROTI STOKRAT IN VEČ MOČNEJŠEMU SOVRAZNIKU

Odgovornost pred organizacijo je za vse enaka

Pretekli teden je bila prva seja novoizvoljenega okrajnega komiteja ZK v Kopru. Po izvolitvi tov. Beltrama Julija za sekretarja in konstituiranju komiteja, so bila na dnevnem redu nekatera vprašanja dela ZK v koprskem okraju v zvezi z zaključki IV. plenuma CK ZKJ in s pripravami za III. kongres ZKS.

Komite je med drugim razpravljala vlogi komunistov in krepitvi socialističnih pozicij. Delo članov Zveze ne sme temeljiti le na njihovem udejstvovanju v gospodarstvu. Tako gledanje je vse preozko in ne more imeti zadovoljivih rezultatov. Zaradi tega je nujno, da se dejavnost čuti na ostalih področjih družbenega življenja, v prosveti, na kulturnem področju in podobno, da postane krepitev socialističnih pozicij na vseh teh področjih skladen in stalen proces, ki mu ZK usmerja tok in daje vsebino.

Vzporedno s tem pa je treba razviti in poživiti delo aktivov po podjetjih in ustanovah. Ti ne smejo zaamenjati osnovne organizacije Zveze, niti se pretvoriti v nekatere operativni štab. Postati morajo aktivni v pravem smislu, aktivni, ki se sestanijo takrat, ko se podjetje, ustanova, znajde pred določenim problemom, bodisi gospodarskega, političnega ali kulturnega značaja, rešitev katerega zahteva mobilizacijo vseh sil v kolektivu.

Vse osnovne organizacije ZK so v glavnem že začele proučevati gradivo IV. plenuma. Komite je sklenil, da nudi potrebno pomoč s tem, da bodo posamezni člani skupaj s člani občinskih komitejev obiskali vsako osnovno organizacijo in organizirali konsultacije.

Prav tako je komite razpravljala o organizacijskih vprašanjih, ki izvirajo iz zaključkov IV. plenuma. Začetki je treba takoj z vzpostavljanjem sekretariatov osnovnih organizacij Zveze povsod tam, kjer so potrebni, ne glede na število članstva. Nujno so predvsem tam, kjer je članstvo raztreseno in pa v večjih osnovnih organizacijah. Sekretariati bodo poleg reševanja drobnih tehničnih vprašanj pripravljali tudi gradivo za seje in skrbeli za načrtno proučevanje splošne problematike.

Ena od osnovnih nalog komunistov je notranja krepitev Zveze. ki mora najti izraz v organiziranem boju za pravičen sestav članstva. ZK ne more biti delavcu tuja — to naj bo izhodišče te akcije. Obenem pa je treba v mnogih organizacijah razčistiti odnose do onih članov, predvsem iz vrst intelektualcev, ki namesto da bi kot ljudje z višjim znanjem skušali organizaciji več dati, streme po privilegijih, po nekakšni nedotakljivosti in podobnem. Mnogi preprosti člani Zveze si ne drznejo kritizirati njihovih pomanjklivosti, ker jim intelektualno niso kos, kar škodljivo vpliva na razvoj organizacije. Zato je potrebno postaviti vprašanje teh odnosov na vso ostrino, da se ne bo dogajalo, da pride do toleriranja vseh mogočih slabosti in nedelavnosti na eni strani, medtem ko se »navadnega« člana Zveze, delavca, kmeta, za iste stvari kaznuje ali celo izključi. Odgovornost pred Zvezo je za vse enaka. Člani se morajo razlikovati le po tem, da kdor več ve in zna, tudi več od sebe da.

S tem v zvezi se postavlja vprašanje izvrševanja nalog ter sklepov organizacije, kakor tudi odnosa do sestankov Zveze, da ne bo vsak drugi sestanek važnejši in bolj potreben kakor partijski, da ne bo vse prei kakor Zveza in delo v njenem okviru.

Nova šola v Cerovem v Brdih

V nedeljo je bila v Cerovem v Goriških Brdih lepa slovesnost — prva te vrste v goriškem okraju po vojni. Odprli so novo šolo in odkrili spominski ploščo desetim ustreljenim talcem. Slovesnosti se je udeležilo veliko število ljudi, posebno dosti je bilo šolske mladine iz bližnjih in daljnjih vasi.

V imenu občine Kojško je začel slavnost tov. Marinič, ki je pozdravil vse navzoče, posebno pa še goste iz Ljubljane: tov. Franceta Kimovca, dr. Antona Melika, Vlada Vodopivca in sekretarja okrajnega komiteja ZKS Martina Greifa. Nato je spregovoril tov. Kimovec, ki je domačinom čestital k veliki pridobitvi. Izročil je tudi pozdrava in čestitke obeh poslancev Goriških Brd, tov. Borisa Kraigherja in

Franceta Bevka. Sledil je kulturni spored. Nastopili so moški, ženski in mešani pevski zbori iz Neblega, Cerovega in Kojškega. Nekaj točk so podali tudi šolski otroci.

Nova šola je dvooddelčna in je zgrajena v najmodernejšem slogu. Načrt za šolo je napravil ing. Gaspari. Poslopje stoji na griču pred vasjo in je vidno daleč naokoli. Šolo bo obiskovalo 49 otrok. Ta dan so vse otroke pogostili in jim za spomin podarili vsakemu po en album s slikami stare in nove šole in sliki spomenika ustreljenih talcev.

Pionirji vseh šol goriškega okraja so skupno s prosvetnimi delavci zbrali 70.000 din za nakup knjig in učil za to šolo, kar so jim ta dan poklonili. Tudi SPK, LRS je v ta namen poklonil 50.000 din.

Lilija Bogomil

VREME

V občini Vreme se je novembra lani začel tečaj RK, ki se je končal te dni. Nekatera dekleta so pridno obiskovala tečaj, bilo pa jih je nekaj, ki jim je bil ples ljubiši. Tečaj so dekleta zaključila z izpiti, ki so dobro izpadli. Lepo je bilo videti pridno Sonjo iz Zavrha, ki je pri izpiti pripovedovala, kako kopljemo dojenčka. Ob strani je Lilijska komaj čakala, da pokaže svoje znanje. Prav tako Marta, Marija in druge. Ta mlada dekleta, ki so sedaj napravila izpit, bodo nekdo reš dobre mamice in gospodinje.

Najmanj zanimanja so pokazale

Kras pogozdujejo

dekleta iz Barke, ki niti na izpit niso prišle. Škoda, ker so s tem veliko izgubile na ugledu. Bajje slov po lepoti, toda lepota še ni vse. Tega bi se morale mlade Barčanke zavedati, da kdaj ne bo prepozno. —ica

POSLANEC MATEVŽ HACE MED SVOJIMI VOLIVCI V BEGUNJAH

V nedeljo je prišel v Begunje republiški poslanec tov. Matevž Hace. V dvorani prosvetnega doma se je zbralo veliko ljudi tudi iz oddaljenih vasi. Poslanec je svojim volivcem podal poročilo o svojem delu, zraven pa je pojasnil še druga gospodarska in politična vprašanja. V razgovoru so volivci povedali svojemu poslancu težave, ki jih imajo. Prebivalci vasi Kožljek so se zavzemali za obnovo svoje vasi in izgleda, da bodo končno le prišli pod streho. Težave imajo s pomanjkanjem vode. Imajo pravzaprav vse: cevi v zemlji, črpalke ne kje počiva — manjka jim le žice za električni tok primerne napetosti.

V Bezeljaku bodo verjetno še letos dobili vodo in je ne bo treba več voziti iz oddaljenih Begunj. Sami so zbrali nekaj milijonov, a jim bo treba še prisločiti na pomoč.

Od vsepovsod so se še oglašali možje in žene s svojimi težavami, upravičeno kritiko in predlogi glede gradnje nove šole v Čajnarjih, socialne zaščite, gradnje novih gozdnih poti in gozdnega gospodarstva. V gozdovih, posebno še v onih, ki spadajo pod gozdno gospodarstvo v Bistrici, popadajo sušice, veje in vrhovi. Bilo bi bolj gospodarsko,

da bi vse to oni, ki nimajo gozdov, smeli pobrati za kurjavo, ker sedaj segnje rez koristi.

Taki sestanki so nedvomno zelo koristni, ker poslanec dobi na njih jasno sliko o življenju svojih volivcev. Za volivce same pa je tak sestanek prava šola državljske vzgoje.

S. S.

Občni zbor gasilcev okraja Koper

V nedeljo je bila v prostorih mestnega LO letna skupščina gasilcev koprškega okraja. Tovariš Klun, predsednik okrajne gasilske Zveze, je v poročilu omenil velike zasluge gasilcev. Komaj v oktobru lani so gasilci ustanovili svojo Zvezo. Od takrat so ustanovili gasilska društva v Dekanih, Marežigah, Pučah, Izoli, Piranu, Sečoveljah in Šmarjah. Zveza je večkrat naletela na težave, posebno zaradi pomanjkanja pri merne opreme in prevoznih sredstev za posamezna društva. Zato so sklenili, da bodo ojačali sedaj obstoječa društva in šele potem mislili na ustanavljanje novih.

Več krajev je v primerih poletne suše brez vode in je takrat imovina ljudi v primerih požara resno ogrožena. Posebna komisija je na delu in pregleduje kraje, kjer bi bilo treba zgraditi večje vodne rezerve, da bi gasilci za primer požara lahko dobro in hitro pogasili požar. Druga naloga bo zgraditev sedežev za poamezna društva po vaseh.

Skupščini je kot gost prisostvoval tov. Spicer kot predstavnik gasilske Zveze Slovenije.

PROSLAVA Dneva železnice v Divači

V okviru proslav Dneva železnice so v Divači organizirali proslavo. Dopoldne sta se srečali v odbojki Ljubljana in Pivka. Zmagala je prva, Sežana in Divača pa sta bili drugi. Pri drugem srečanju Ljubljana — Divača je prav tako zmagala prva.

Popoldne so se zbrali v dvorani zadružnega doma. Šef postaje v Divači tov. Svetina je nakratko spregovoril o pomenu praznika. Poudaril je, kako so se železnice razvijale v Jugoslaviji dne 15. aprila pred 35. leti uprli takratni srbski politiki in stopili v splošno stavko. Tudi če je takratni notranji minister dr. Anton Korošec nastopil z oboženo silo in so padale žrtve, so deloma uspeli. Sledil je kulturni del proslave. Nastopile so mladinke in recitirale Župančičeve in Kosovelove pesmi, domači pevski zbor je pod vodstvom Milke Sila zapel dve pesmi. Gledališče za Slovensko Primorje je za tem uprizorilo komedijo v treh dejanjih: »Trinajst jih bo«. Igrali so zelo dobro in je občinstvo napeto sledilo prizorom na odru. Med odmori je igrala godba na pihala iz Prvačine.

Ob tej priložnosti smo lahko opazili, kako naše ljudstvo rado sprejema dobre igre in lepo domačo besedo. Za to je dovezna posebno mladina, ki vprašuje, ali ne bi kaj podobnega napravili tudi pri nas. Odgovor na to pa prihodnjič.

★

Nedavno je bila v Divači zdravniška kino predstava. Medicinska sestra Krekova je pojasnila pomen krvodajalstva in potrebo po krvi, ki jo danes rabijo naše bolnice. Nato je film prikazoval transfuzijo krvi, odnosno oddajo in uporabo pri težkih krvavitvah. Potem je prikazoval primere nesreč z električnim tokom in varnostne mere za omejitev takih nesreč. Ako človek to ve, se lahko obvaruje podobnih nesreč.

Kraševce

Komemoracija Borisa Kidriča v Kopru

V Ljudskem gledališču v Kopru je bila v soboto komemoracija ob prvi obletnici smrti Borisa Kidriča. O življenju in delu velikega revolucionarja in borca za socializem je govoril v slovenščini član okrajnega odbora SZDL Stane Furlan, v italijanščini pa tajnik občinskega odbora mesta Koper Leo Fusili. Sodeloval je pevski zbor delavskega društva »Svoboda«.

Komemoracije so bile tudi v Izoli, Piranu in drugih večjih krajih koprškega okraja.

Občni zbor gasilske zveze v Sežani

V nedeljo dopoldne je imela sežanska okrajna gasilska zveza svoj redni letni občni zbor, na katerem so delegati osmih gasilskih društev, ki so vključeni v okrajno gasilsko zvezo, obravnavali svojo društveno problematiko in se pogovorili o sedanjem in bodočem delu. Kakor vse ostale družbene organizacije, tako se morajo tudi gasilska društva v teh novoosvojenih krajih boriti še z različnimi materialnimi težavami. Prva gasilska društva so na področju sežanskega okraja nastala komaj pred dobrimi petimi leti, zaradi česar tukaj ne moremo govoriti o kakšni tradiciji gasilstva. Vendar pomen gasilstva na obmejnem Krasu iz dneva v dan narašča ne le iz kulturno-političnih razlogov, marveč v prvi vrsti zaradi svojega gospodarsko zaščitnega in humanega poslanstva. Izvrševanje gasilske službe pa je prav na Krasu povezano z bistveno oviro, to je s pomanjkanjem vode. Kadar bo odstranjena ta največja ovira — kar bo vsekakor doseženo z dograditvijo vodovodne mreže — tedaj bodo dani tudi za uspešno delovanje in razvoj gasilstva na Krasu ugodnejši pogoji.

Republiška gasilska zveza je doslej pokazala vse premalo razumevanja za probleme kraskega gasilstva. Vse premalo je upoštevala, da v teh pasivnih in gospodarsko zaostalih krajih zaenkrat ni mogoče ustvarjati finančnih sredstev, s katerimi bi si gasilstvo zagotovilo potrebno opremo, strokovnost in organizacijsko dognanost. Četudi Republiška gasilska zveza razpolaga s krediti iz državnega zavarovanja (DOZ), so bila tukajšnja gasilska društva teh kreditov v sila piči meri deležna. Okrajni ljudski odbor v Sežani je v svojem lanskem proračunu odredil 5.800.000 dinarjev pomoči za gasilstvo v okraju, letos pa zopet dva milijona dinarjev. Zveza pa bi potrebovala letos za kritje najnujnejših potreb vsaj 20 milijonov dinarjev. V dokaz poštenosti in ljubezni do svojega društva so nekatera gasilska društva v kraskem predelu zaprosila oblasti za dovoljenje zbiranja starega železa iz preteklosti. Z izkupička tega starega železa si potem društva nabavljajo gasilsko orodje in plačujejo popravila gasilskih naprav.

Kljub vsem težavam pa se krasko gasilstvo vendarle z upomo življenjsko silo razvija in krepi v svoji organizaciji. Lansko leto je gasilska zveza sežanskega okraja priredila v Sežani poleg internatskega tečaja za gasilce tudi uspel festival, ki je učinkoval kot odlično propagandno sredstvo. Za včlanjenje v

vale dimnike po vaseh in dajale prebivalstvu strokovne nasvete glede požarne zaščite.

Iz mavedenega je razvidno, da je gasilstvo sežanskega okraja v polnem elanu dela in pravičnega razumevanja pomena gasilske službe. Prepričani smo, da tudi Republiška gasilska zveza tega ne bo prezrla in da bo okrajni zvezi v bodoče nudila vso pomoč. Prav tako bi bilo prav, da podprejo s svojimi prispevki to organizacijo zlasti industrijska in trgovska podjetja, ki so močno zainteresirana na tem, da je požarno-varnostna služba v okraju kar najboljše organizirana in učinkovita.

Z. J.

Iz Postojne

Ob prvi obletnici smrti Borisa Kidriča je bila v kino dvorani žalna komemoracija. O liku velikega revolucionarja je govoril sekretar mestnega komiteja ZK tov. Smrekar. Pevski zbor SKUD je zapel nekaj pesmi, člani pa so podali več recitacij.

V okviru Ljudske univerze je predaval tovariš Hace o družbenem planu. Lepo je navzočim prikazal naše potrebe in načrte.

Postojnski višješolci so v nedeljo obiskali Škocijanske jame pri Divači. Lep sončen dan je pripomogel, da je izlet lepo uspel. Lepote podzemlja so jim zapustile prijetne vtise. Vsi so bili mnenja, da je v jamah zelo potrebna električna razsvetljava. Ogledali so tudi jamo Okroglico v Škocijani, ki je 90 metrov globoka, in 219 m globoko Divaško brezno.

Bertoki

POBIRALNA AKCIJA GODBENIH INSTRUMENTOV

Na zadnjem sestanku članov ZK smo sklenili oživiti naše prosvetno društvo. Načeli smo zelo kočljivo vprašanje: zbrati vse izposojene godbene instrumente, ki so odslužili precejšen rok v rokah posameznih godbenikov in negodbenikov. Skoro, da smo bili pri izposojanju preveč demokratični. Godbeni instrument je dobil vsak, ki je izjavil, da se bo udeleževal v prosvetnem društvu, ne da bi o prejemu dal kakršnokoli potrdilo.

Danes, ko zbiramo instrumente, prihajajo na dan tudi take stvari, da so nekateri izposojene instrumente celo prodali, ne da bi o tem obvestili lastnika — prosvetno društvo. S takim pojmovanjem družbene lastnine in takim odnosom do prosvetnega udejstvovanja

Skupina šolarjev iz Šmartnega

gasilska društva se je pričelo pri-glašati vedno več članov in kar je najbolj pozdraviti, organizirajo se tudi pionirske desetine. V Dutovljah imajo gasilci lasten pevski zbor, v Senožcah dramsko skupino, sežanski gasilci so včlanjeni pravtako v pevskem zboru in ostalih sekcijah DPD »Svoboda«. V Gračiču in Herpeljah nameravajo ustanoviti novo gasilsko društvo. Vseh organiziranih članov je doslej okoli pet sto. Na občnem zboru so sklenili, da bodo formirali gasilce posebne desetine, ki bodo pregledo-

res ne bomo prišli daleč. Prav imajo starejši ljudje, ko pravijo, da prosvetno delo nekako zaostaja.

Imamo pa še vedno ljudi, ki so pripravljani, da pomagajo pri kulturno prosvetnem delu. To se je pokazalo ob prazniku naših žena, ko je vsak, ki je čutil pomen dneva, pripomogel po svojih močeh.

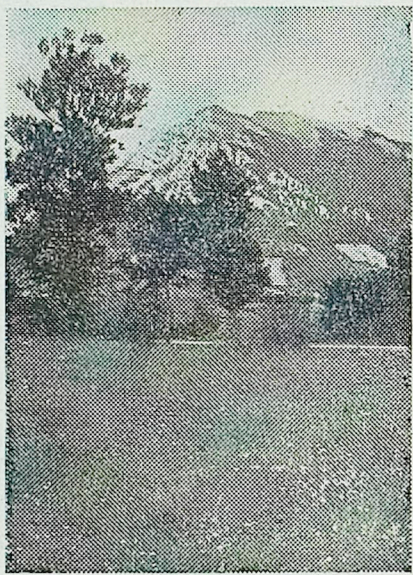
Potrebna pa je reorganizacija prosvetnega društva. Kako jo bomo izvedli, bomo še poročali. Vsekakor pa opozarjamo orkester »Suzana« v Sv. Nikolaju, da ga v Bertokih čaka precej dela.

P. B.

do Jadrana

18. april - občinski praznik v Vipavi

Prebivalci vipavske občine se lepo pripravljajo na svoj občinski praznik, ki bo 18. aprila. Odlok o proglasitvi 18. aprila za občinski praznik je sprejel občinski ljudski odbor Vipava na slavnostni seji v Podragi na zboru borcev Gradnikove brigade teden dni pred Okroglico. 18. aprila 1942. leta so prvi primorski partizani zmagovito prestali veliko italijansko ofenzivo na Nanos. Ko je poveljstvo videmskega vojnega področja izvedelo, da na Nanosu taborijo partizani, jih je sklenilo uničiti. Navozili so dvajset tisoč vojakov in delno obkolili Nanos. Na cesti Podnanos-Razdrto, ki pelje ob vznožju Nanosa, je stal vsakih deset metrov italijanski vojak! V borbo proti partizanom pa so poslali 600 vojakov in 100 karabinerjev. Partizanov je bilo 54 in so taborili na lipah blizu Strgarjevih in jih je vodil tov. Martin Greif - Rudi, sedanji sekretar okrajnega komiteja ZK Gorica. Italijani so hoteli presenetiti partizane v taborišču, toda le-ti so jih sprejeli z og-

Nanos z vzhodne strani

njem na položajih. Borba je bila huda in ostra. Italijani niso dosegli nobenega bistvenega uspeha kljub moderni oborožitvi in petnajstkratni premoči. Po 8-urni borbi so se partizani začeli prebijati po skupinah z Nanosa. Skupina, ki jo je vodil legendarni primorski heroj Janjo Premrl - Vojko, se je v celoti prebila pod Sinji vrh v bližini Otlice, a skupina, ki jo je vodil Martin Greif - Rudi pa nad Ozeljano. Anton Ferjančič - Zvonko, ki je bil tudi takrat v borbi, je najstarejši partizan na Primorskem sploh in je sedaj ljudski poslanec republiškega zbora proizvajalcev.

V počastitev občinskega praznika bodo v Vipavi številne prireditve. Med tednom bodo predvajali prvi slovenski film »Na svoji zemlji«. Pripravili so tudi razstavo vin in razstavo modernih kmetijskih strojev. V domu JLA v Vipavi bo razstava fotografij NOB. Na večer občinskega praznika bo v Zadrskem domu svečana akademija, a v nedeljo dopoldne pa slavnostna seja občinskega ljudskega odbora Vipava, nakar bodo pogostili stare borce in aktiviste iz vse občine. Popoldne bo gostovalo Gledališče Slovenskega Primorja s Schillerjevo dramo »Kovarstvo in ljubezen«. Občinski praznik bodo pozivile tekme v odbojki, nogometu, namiznem tenisu in šahu. Na večer občinskega praznika bodo na hribih goreli kresovi.

Nov predsednik mestne občine v Idriji

Na zasedanju Ljudskega odbora mestne občine v Idriji je dosednji predsednik tovariš Franc Skok zaprosil, da se ga razreši predsedniškega mesta, ker je na okraju Tolmin prevzel važnejšo funkcijo. Odborniki so ostavko soglasno sprejeli ter na njegovo mesto izvolili dosedanjega podpredsednika Franca Mohoriča, za podpredsednika pa Franca Gantarja.

Odborniki so po tej zamenjavi razpravljali o investicijah za tekoče leto in so določili prioriteto že začetim objektom. Dokončna vsota, ki

jo bo mesto prejelo za investicije, še ni znana. Vendar pa bodo imele prednost stanovanjske zgradbe, ker je za stanovanja v mestu še vedno kriza.

Rudnik bo letos rabil večjo vsoto za svoje investicije. Objekti, ki jih že gradi, bodo po poročilu ravnatelja rudnika amortizirani že v nekaj letih, ker bodo z modernizacijo rudniških naprav ogromno prihranili.

Na koncu se je bil imenovan pripravljalni odbor za drugi »Idrijski teden«, ki bo letos od 1. do 8. avgusta. Za predsednika pripravljalnega odbora je bil izvoljen tovariš Stane Strnad. Idrijski teden bo tudi letos manifestacija gospodarske, politične in kulturne dejavnosti mesta in bližnje okolice. L. S.

S Tolminskega

V soboto je bila v novo zgrajenem gledališču spominska akademija ob prvi obletnici smrti Borisa Kidriča. O liku velikega revolucionarja in graditelja socializma je govoril predsednik mestne občine Tolmin Franc Likar. Sodelovalo je tolminsko učiteljske pod vodstvom profesorja Pirnika. Akademiji je prisostvovalo nad tisoč ljudi.

Tolminsko amatersko gledališče je ob okrajni konferenci Zveze komunistov in za otvoritev novega gledališča uprizorilo Kreftove »Celske grofe«. Za Tolmin in okolico je nastopilo že petkrat. Vsakokrat je to predstavo gledalo nad 500 gledalcev. Nedeljske predstave pa so se udeležili tudi prebivalci Baške grape, Soške doline, oddaljenih gorskih vasi in celo Goriškega. Člani amaterskega gledališča zelo lepo igrajo, zato je tudi obisk tako številen. Gostovali bodo še v Idriji, Mostu na Soči, Kobaridu in v Bovcu.

Pred časom so dvolastniki Kobarškega in Breginjskega kota na ustanovnem občnem zboru ustanovili gospodarsko združenje dvolastnikov s sedežem v Kobaridu. Izvolili so petčlanski upravni odbor in nadzorni odbor. Vseh dvolastnikov je nad 150. Član okrajnega sekretariata SZDL za Tolminsko je zbranim dvolastnikom razložil pomen in naloge združenja. Dvolastniki so bili zelo zadovoljni, da bodo imeli svojo organizacijo, potom katere bodo lahko pro-

Zasedanje gospodarskih svetov občin Pivka, Dolane in Knežak

V soboto je bilo v Pivki prvo skupno zasedanje gospodarskih svetov občin Pivka, Dolane in Knežak. Kot gost je prisostvoval Jože Borštnar, republiški ljudski poslanec za volilne enote teh treh občin. Vsa razprava je bila večinoma o komunalno gospodarski dejavnosti treh občin.

V Pivki je najbolj pereče vprašanje vodovod, ki je slabo urejen in še to le v enem predelu. Pa še tam je voda le po nekaj ur na dan, kar nikakor ne zadošča potrebam Pivke kot večjemu industrijskemu središču.

V vasi Kal dobiva prebivalstvo vodo le iz vaških vodnjakov. Isto je v Knežaku in Doljni Košani. V teh krajih bodo potrebna splošna popravila vodovodnih naprav, drugod pa bo treba očistiti vaške vodnjake. V Jurščah je bil primer, da so ljudje prekuhivali vodo iz vaške mlake za napajanje živine, ko jim je zmanjkalo vode iz edinega vodnjaka v času suše. To je potem povzročilo resno obolenja. Popravila vodnjakov bodo izvršili tudi v Nadanjem selu, v Čepnu in Novi Sušici v občini Dolane.

Rešitve čakajo tudi popravila ter gradnje nekaterih šol. Tako primanjkuje šolskih prostorov v Pivki in bo treba graditi novo šolsko poslopje, prav tako v Suhorju, kjer je sedaj šola v župnišču. Šola je bila med NOB požgana. Popravila sta potrebni šoli v Palčju in Jurščah. Vse šole pa potrebujejo nov inventar, ker je sedanji skoraj neuporaben.

Knežak čaka na večjo ambulanto, kjer naj bi bil po možnosti nastavljen tudi zdravnik. V Pivki pa po-

testirali pri italijanskih oblasteh, ki jih ovirajo pri obdelovanju zemljišč.

Zene Tolminske se pripravljajo na proslavo 10. obletnice prve Pokrajinske konference AFŽ, ki je bila februarja 1943 na Štjaku. Bivše tolminsko okrožje, baško, idrijsko ter cerkljansko, ki tvori sedanji tolminski okraj, je takrat poslalo na konferenco 20 delegatov. Delegatke so se morale prebijati skozi italijanske postojanke, Italijani so bili radovedni, kam gredo, pa so jim odgovorile, da na kupčijo za mlade prašičke. Tolminsko delegacijo je vodila Marija Savli-Tatjana. Srečno so se prebile skozi Solkan, Vinavo, Branik do Štjaka.

Že sedaj se žene veselijo dneva obletnice, ko se bodo znova srečale z nekdanjimi bojnimi tovarišicami.

Ker je večina vasi precej oddaljena od železnice, bodo žene vezane na avtobuse in kamione. Nekatera podjetja so se ponudila, da bodo prostovoljno prepeljale žene do železnice in to v znak priznanja ženam in v počastitev 10-letnice konference AFŽ. Tako razumevanje so pokazali v Idriji.

Na ločenih sejah okrajnega zbora in zbora proizvajalcev so sklepali o predlogu odloka volitev hišnih svetov in svetov stanovanjskih skupnosti ter o odloku kategorizacij stanovanj. Po podrobni razpravi so sprejeli razpredelnico za pravilno ureditev pri točkovanju stanovanj, oziroma njihove vrednosti za najemnine.

Razpravljali so nato o vprašanjih Zavoda za socialno zavarovanje. Že lani je Zavod dobil dotacijo od republiškega zbora. Tudi letos kaže, da bo Zavod po predvidenem proračunu imel primanjkljaj okoli 16 milijonov dinarjev. Na podlagi razprave je okrajni LO na skupni seji obeh zborov odločil, da bo Zavodu ta primanjkljaj kril iz proračuna OLO, no možnosti celoten znesek.

Na seji so potrdili predlagana tajnika okrajne gostinske in trgovinske zbornice. Anica Sulič

Zaslužna gasilca odlikovana

Na občnem zboru okrajne gasilske zveze v Sežani je preteklo nedeljo izročil odlikovanje Republiške gasilske zveze poseben odposlanec tovarišema Guštinu Jožetu, predsedniku okrajne gasilske zveze iz Sežane, in Vengustu Martinu, načelniku divaškega gasilskega društva, za izredne zasluge in požrtvovalno delo za dvig gasilstva v sežanskem okraju. Čestitkam, ki sta jih odlikovanca prejela od svojih tovarišev gasilcev, se pridružujemo tudi mi z željo, da bi dosegla v svojem nadaljnjem prizadevanju v organizaciji gasilstva še lepše uspehe. Z. J.

trebujejo novo stavbo za okrajno lekarno, splošno in zobno ambulanto, ker sedanji prostori ne odgovarjajo več svojemu namenu.

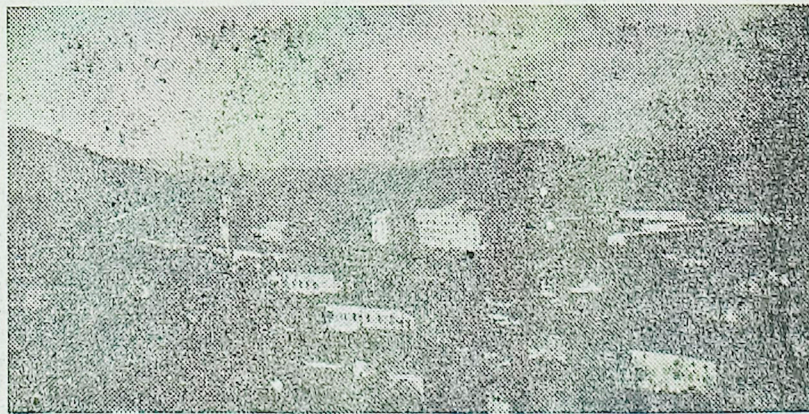
Gradnja kulturnega doma na Pivki ni nič manjšega pomena. Za tako velik industrijski kraj je nujna potreba res reprezentativna kulturna stavba. Sedanja kino dvorana ne odgovarja več in je komisija OLO prepovedala vsako obratovanje.

To posvetovanje je pokazalo, da bodo imeli gospodarski sveti teh občin velike naloge in polno dela prej, kakor bodo uredili vsa omenjena vprašanja.

Preteklo leto so rešili vprašanja popraviljanja cest, uredili vaške poti, javno razsvetlavo in kanalizacijo ter zgradili potrebne mostove.

Taka posvetovanja bi se morala večkrat vršiti, da bi delo uspešneje in bolje potekalo.

Majda Cergonja

VIPAVA

Svečana proslava 10. obletnice ustanovitve Tržaške udarne brigade

V soboto in v nedeljo so bivši pripadniki italijanske udarne Tržaške brigade IX. korpusa svečano proslavali deseto obletnico ustanovitve njihove brigade. Iz Trsta, Kopra, Pulja in Reke so prišli v Renče v soboto popoldne, kjer jih je prebivalstvo prisrčno sprejelo in pogostilo. Dolgo v noč so bivši italijanski partizani preživeli v veselem razpoloženju v dvorani, kjer se je zbralo veliko domačinov, posebno mladine. Pri glasbi in prepevanju partizanskih pesmi so obujali spomine na skupno borbo primorskega ljudstva za osvoboditev naše zemlje.

Drugi dan so v Lokavcu obiskali kraj, kjer je bila ustanovljena brigada pred desetimi leti. Obiskali so tam družine, ki so jim za časa borbe nudile veliko pomoč. Na mestu, kjer je bila brigada ustanovljena, so sklenili postaviti spominsko ploščo, ki naj za vedno prikazuje veličino naše borbe, ki je rodila bratstvo med dvema narodom. Bivši komisar brigade je ob priložnosti dejal:

»Plošča naj bo v vzpodbudo tistim, ki so za to, da se bratstvo med narodi vedno bolj krepi. Mi smo ga tukaj kovali in se skupaj borili, ne glede na narodnost, borili smo se za zmago pravic delovnih ljudi.«

Vsi bivši Garibaldinci so s proslavo odnesli lep spomin. Dobili so novih pobud za nadaljevanje borbe in dosegah onih ciljev, za katere so padli njihovi tovariši v NOB.

JAVNA ZAHVALA

Pripravljalni odbor za proslavo 10. obletnice ustanovitve Tržaške udarne brigade (Brigata d'assalto Garibaldi di Trieste) se lepo zahvaljuje v imenu vseh preživelih borcev brigade, ki so se udeležili proslave: okrajnemu LO v Kopru, Istrski banki, okrajni trgovinski zbornici, podjetjem: Vino, Fructus, Delanglade, Mesopromet, Slavniki, Prerad in mestnemu gospodarskemu podjetju v Kopru ter ladjedelnici v Piranu in vsem drugim, ki so nudili materialno pomoč za organizacijo proslave.

GOSTINSTVO V LOKVI JE TREBA IZBOLJŠATI

Gostje, ki pridejo v Lokev, hitro opazijo, da je občinska gostilna »Pri Šterni« precej v neredu. Notranji prostori so začneli od zimskega kurjenja, okna razpadajo in najbrž niso bila pobarvana, odkar so bila nova. Nekdaj lepo urejena strnišča danes ne služijo svojemu namenu, tudi če imajo le majhne okvare.

Tudi zunanje lice prosi očistitve in prepletkanja. Prav tako je potreben ureditve vrt in prostor za balinjanje. Poletna sezona je pred vrati in Lokavčani prav radi balincamo.

Upamo, da se bo poslovođa gostilne opogumil in začel misliti na to. V prostem času bi lahko tudi sam nekaj prispeval, čeprav le za čistočo okoli gostilne. Potrebno bi bilo vplivati na upravo podjetja, da bi pred začetkom sezone poskrbela za ureditev.

Enako stanje je v gostilni kmetijske zadruge Lokev. Upravni odbor zadruge bi moral na take stvari bolj paziti. Njegova naloga je, da primerno uredi in izboljša svoje poslovne prostore. C. B.

Herpelje - Kozina

V soboto je bila v Herpeljah komemoracija ob prvi obletnici smrti Borisa Kidriča. Profesorica Jelka je prebrala kratek izvleček iz življenjepisa in nekaj iz značilnih razprav o razvoju gospodarstva, ki jih je napisal po vojni. Udeležba ni bila zadovoljiva, čeprav je v Herpeljah in Kozini nad 100 članov ZK.

Na dan praznika delovnih ljudi bo v Herpeljah v bivšem dijaškem do-

mu odprtje obrata Tovarne steklene galaterije Sežana. S tem bo delno rešeno vprašanje zaposlitve delovne sile, ker bodo dobile zaposlitev v prvi vrsti ženske.

Do sedaj je bil v tej okolici večji obrat samo žaga na Kozini. Predvidevajo gradnjo sadne sušilnice v Gradišču in opekarne v Obrovem. S tem bo rešeno vprašanje zaposlitve za ves čički predel in še del Brkinov. Majda Cergonja

GESTA

S Ceste se bolj poredko kje oglašijo, a ne spijo. Mladina že nekaj časa pnično dela in se pripravlja, da bo na praznik požiga vasi v juniju igrala Gogoljevo komedijo »Ženitev«. Veliko ljubezen, ki jo čuti ta mladina do kulturnega udejstvovanja, moramo samo pohvaliti in ji želimo vse najboljše.

Z vasi okoli Vipavskega Križa je res križ. Vse do neke samostojne enote, vse bi rade igrale in podobno, vendar večje stvari ne zmorejo, ker imajo te premalo ljudi, druge nimajo prostorov itd. Tako so v Malih Žabljah nekaj govorili o igri (celo mislili so na Katajevo »Milion težav« pa še kaj drugega), podobno se je zgodilo v Placovi. Celu v Dobravljah nekaj mislijo.

Med Zagorci na Krasu

Lep nomladanski dan me je zvalil, da sem odšel v Zagorje. Postal sem pred šolo in vprašal, zakaj je tam toliko ljudi. Zvedel sem, da so prišli na ogled razstave tečajnik gospodinskega tečaja. Znanec me je prijel za rokav in odpeljal v šolo. Videl sem lepe reči: pletene jopice, blazine, prtiče, vezene, kuharske izdelke. Otroci osnovne šole so razstavili lične koške, prtiče in škatle iz razglednic.

Popoldne sem bil na zaključni kulturni prireditvi tečajnic. Spored je bil posvečen Miroslavu Vilharju. Tečajnica Cveta je za uvod govorila nekaj o pomenu Vilharja za Pivčane. Sledile so deklaracije, pevski in telovadne točke. Ljudje so bili zadovoljni, ko so slišali pesmi: Zagorski zvonovi, Silni Tabor, Ljudmila in druge.

Po kulturnem sporedu je bila posiovilna zakuška, na katero so tečajnice povabile matere, brate in može. Povabilu sem se odzval tudi jaz in tam v prijetnem razgovoru zvedel, da je bil to prvi gospodinski tečaj v Zagorju in da so se obiskovalke veliko naučile. Za razne kuharske recepte so se zanimale tudi druge sosedice in znanke, ki so se jih naučile in potem postregle svojim družinam z jedmi, ki jih prej niso poznale. Zelel sem tečajnicam, da bi se izpopolnile in postale dobre gospodinje. France

Drobne iz Vipave

Še nekaj drobnih novic. Knjižnica prosvetnega društva ne deluje, ker ji manjka knjižničar. Isto je s pevskim zborom. Pevcev je dovolj, pa jim manjka pevovodje. Če bi bilo malo več dobre volje, bi imeli dober pevski zbor in dramsko družino. Lahko bi bile Vipavi za vzgled okoliške vasi. Prosvetno društvo v Budanjah je pred kratkim uprizorilo Mateja Bora »Raztrganec«. Prireditve je zelo dobro izpadla. To prosvetno društvo je eno najbolj delavnih v gornji Vipavski.

V petek je bila v Vipavi slovesno odprta prodajalna »Naša knjiga«. To je za vipavski trg zelo pomemben dogodek. Ker imamo v Vipavi nižjo gimnazijo, bo dijakom olajšana nabava potrebnih knjig, ker so bili do sedaj odvisni od Ajdovske knjigarnice. Nova knjigarna, ki je nekaka podružnica knjigarnice iz Ajdovščine, bo v bivši dijaškem Skopinu.

Lani smo dobili tudi zobno ambulanto, ki je bila zelo potrebna. V kratkem bomo dobili tudi zobotehniko.

Mikavnost za turiste je naša »Podskalac«, ki v poletni vročini privlači polno obiskovalcev. Prav taka privlačnost je naš grad, ki že stoletja gleda z višine v dolino. Omembe vreden je vrt, ki je bil nekdanj lastnina vipavskih grofov. Še sedaj so v njem razni kipi, ki spominjajo na nekdanjo grofovsko slavo in trpljenje naših kmetov. Pod košatimi drevesi tega vrta najde potnik poleti prijetno senco.

Tr.

Sprehod PO SVETU

Zadnje dni pred ženevsko konferenco, ki bo 26. aprila, poskušajo tako na sovjetski kakor tudi na drugi strani izkoristiti, da bi prišli na konferenco s čim več argumenti.

Imamo primere, da je Sovjetska zveza že čisto določeno izjavila, kaj namerava doseči na konferenci. Trdijo celo, da je Molotov ob berlinski konferenci izrazil amerišskemu zunanjemu ministru Dullesu, da prisotnost Kitajske na konferenci ne pomeni še, da se Kitajska uvršča kot peti član družine tako imenovanih velikih. Zdaj pa vsi napor sovjetske vlade težijo prav za to, da bi Kitajska sedela kot enakopraven član z ostalimi, to je s Sovjetsko zvezo, Združenimi državami Amerike, Anglijo in Francijo. Na ta način bi Amerika dejansko bila prisiljena priznati ljudsko republiko Kitajsko in ne ovirati njenega sprejema v članstvo Združenih narodov.

Je pa vprašanje precej zapleteno. Amerika ne bo dopustila, da bi Kitajska prišla tako poceni do splošnega mednarodnega priznanja. To vidimo predvsem v tem, s kakšno vlogo se pripravljajo na konferenco. Dulles sam se je te dni odpravil v Evropo in se na dolgo razgovarjal z angleškim zunanjim ministrom Edenom prav o vprašanju Daljnega Vzhoda. Angleška vlada se je sicer indijši že odpovedala, Amerika pa se boče vriniti v Azijo in hujša Francijo, da krvavi v Indokini. Amerika hoče na vsak način ustvariti nekakšen obrambni pas pred »komunistično nevarnostjo«. Zato je že pripravila obsežen načrt take obrambe in namerava povabiti k sodelovanju 12 azijskih in avstralskih držav. Tudi

use atomske in druge eksplozije prav v času pred ženevsko konferenco niso nič drugega kot resna grožnja Kitajski in posredno Sovjetski zvezi.

Vse kaže pa, da Sovjetska zveza se ne bo dala kar tako speljati v kozji rog. Po svetu že trobijo o nevarnosti nove Koreje, če bodo Amerika in njeni sateliti vztrajali na dosedanjih pozicijah. Ti opozicijski glasovi proti ameriškim načrtom so še toliko bolj glasni, ker za ameriško politiko je drugod kaj malo razumevanja. Francozom se pač ne ljubi preveč krvaveti za politične interese ameriške vlade. Angleži so kot stari mački v politiki zelo previdni. Italijani si ne morejo pomagati, ker jih tudi Amerika ima le za število, ostali pomenijo malo ali ni. Vse upe stavi Amerika še edino na Avstralijo in na dežele Daljnega vzhoda, ki jih ima nekako pod svojim vplivom.

Da je stanje pred ženevsko konferenco res napeto, nam potrjuje tudi vest o novi Hočiminhovi ofenzivi. Hočiminh se pač ni prestrašil groženj atomskih eksplozij niti odkritih namigavanj ameriških politikov, da bi se znala v indokinsko vojno vmešati tudi Amerika.

To je po eni strani doslednost borbe za svobodo, po drugi pa, in to je predvsem važno, da poskuša Sovjetska zveza poslati prav Hočiminha in Kitajsko po kostanj v ogenj.

Napeto pričakovanje ženevske konference, posebno še, ker je v znamenju novih atomskih poskusov, se bo stopnjevalo vse do začetka konference. Verjetno je, da bosta oba tabora poskušala to napeto pričakovanje še bolj poostri, kakor je tudi verjetno, da se niti Amerika niti Rusija ne bosta spustili v novo, hujšo vojno, kakor je bila na Koreji.

Vprašanje, ki je tesno povezano z ameriškim protikomunističnim obznanjenimi načrti, je tudi ratifikacija znamenite Evropske obrambne skupnosti. Sovjetska zveza je Ameriko spet zagodla, ko je Vzhodno Nemčijo nekako povišala v »suvereno« državo. Postavlja se vprašanje priznanja te nove države. Tako ali drugače je zadeva precej komplicirana, ker, če novo državo priznajo ali ne, se prepad med obema Nemčijama čezdalje bolj veča.

V Franciji, v Angliji in drugod po Evropi so vladne stranke preveč šibke, da bi lahko postavile vprašanje ratifikacije odločno na dnevni red. Vsaka nespretna poteza jih lahko vrže.

V glavnem so ta vprašanja o spredju svetovnega zanimanja. Lahko bi omenili še, da so v Iranu le uspeli osnovati nekako mednarodno družbo za izkoriščanje iranskega petroleja. Mosadek pa je še vedno v zaporu. V Egiptu so se duhovi nekoliko pomirili, usaj ni zadnje dni nič čuti od tam. Israel in Jordanija pa se še vedno grdo gledata tako, da bo morala poseči vmes OZN.

O pomenu in važnosti obiska maršala Tita v Turčiji objavljamo članek kakor tudi poročilo samo na 11. strani.

Vatikan, italijanska „demokracija“ in konkurenca

Prejšnje dni so se razširili glasovi, da proučuje ameriško zunanje ministrstvo možnost, da pošlje v Vatikan ameriškega odposlanca, ki naj vrši posle ambasadorja. Prej se je pravzaprav govorilo o ambasadorju, toda po propadlem predlogu, da bi poslali kot ambasadorja generala Clarka, si ameriško zunanje ministrstvo ni upalo več govoriti o ambasadorju in je sondiralo javnost, poudarjajoč, da bi se vendarle izplačalo poslati vsaj kakega odposlanca, izvedenca ali kaj podobnega. Toda večini ameriške javnosti kljub temu, da je tam nad 20 milijonov aktivnih katolikov, ni Vatikanu nikakor všeč in ne mara imeti z njim nobenih odnosov, še diplomatskih ne.

Zaradi te težave je amerišskemu zunanjemu ministru še enkrat spodletelo. Sugestije in priporočila kardinala Spellmana, ki jih je vneto širil po nalogu Vatikana v krokih zunanjega ministrstva, se niso uresničili. Javnost je s pomočjo raznih listov ponovno izjavila, da je proti odnosom z Vatikanom. Nastal je tak položaj, da je moral Dulles na novinarski konferenci hote ali ne hote reči, da so vsi poskusi vlade za vzpostavitev diplomatskih odnosov z Vatikanom obsojeni na bankrot in je treba zato, vsaj trenutno, ovreči vsak predlog za uradno ureditev zadev.

S tem seveda ni rečeno, da ni med Vatikanom in ZDA nikakih odnosov. Kaj še! V reakcionarnih krogih ameriške politike igra Vatikan sila važno vlogo, ki je vredenja od vseh akcij, ki jih podvzema Tarchiani. V Rimu pa je poleg tega še Clara Luce, ki so jo že predlagali za svetnico in ki je zato najprimernejši posredovalec med Vatikanom in ameriško vlado. Dejstvo pa je le, da doberšen del Američanov Vatikanu ne mara in da so ga k temu stališču prav gotovo dovedli čvrsti razlogi.

Med temi razlogi je tudi vsestranska italijanska »demokracija«, ki se odraža na področju cerkve in vere. Amerikanci niso tako naivni, da ne bi vedeli, da je vrhovni dirigent in nadzornik življenja v Italiji prav Vatikan. No, ta italijanska »demokracija« je postala v pogledu vere in cerkve tako svojevrstna, da nikakor ne želi, da ji konkurirajo v Italiji druge vere in cerkve. Takšno tolmačenje Američanov ni dojemljivo. Zakaj naj bo v Italiji samo katoliška vera, če pa mi imamo, pravijo Američani, nič manj kot 121 ver oziroma verskih sekt. Mi imamo celo »mormone«, trdijo Američani, in jih pustimo živeti, ker pravijo, da pripadajo pač »mormonski veri«, v Italiji pa ne more delovati niti skromna protestantska cerkev! Američani ne morejo razumeti, da je diktatorski absolutizem edina in osnovna garancija vatičanskega in katoliškega življenja. Vsako popuščanje je za Vatikan pot navzdol.

To, kar pravi doberšen del Američanov o diktatih Vatikana, je popolnoma točno. Pred nedavnimi, pravzaprav v januarju letos, se je zgodilo, da je italijanska policija v Livornu vdrla v ameriško protestantsko cerkev, odvedla duhovnika na policijo in mu izročila izgonni list s pristavkom, da mora v teku enega tedna zapustiti Italijo. Prejšnjemu duhovniku se je zgodila ista nezgoda, in sicer v maju lanskega leta. Italijanska policija, po nalogu notranjega ministrstva, ki mora biti po vatičanskih navodilih član katoliške akcije in zato posredno ali neposredno vatičanski aktivist in agent, se je prav tako spopadla z versko sekto »Kristusa odrešitelja«, ki je ameriškega porekla, zaprla cerkvi v Avgusti na Siciliji in v Rimu ter prijavila zadevne vernike sodišču. Na sodišču so vernikom rekli, da so v Italiji prepovedane »barbarske vere«. Tudi to se je zgodilo lani.

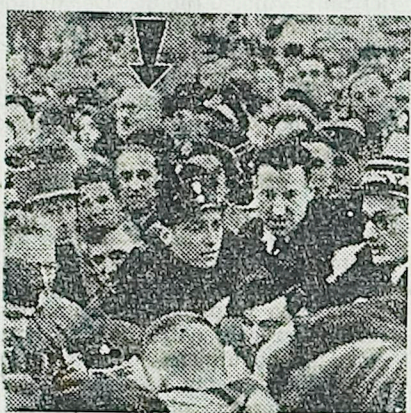
V Rimu so zaprli štiri protestantske cerkve nemško-švicarskega porekla, ki se jih fašizem ni dotaknil. V Rimu, Palermu, Firenci in Genovi so od 1948. leta prepovedali obredovanje v 6 židovskih cerkvah. V Italiji je že običaj, da prisostvujeta obredovanju v nekatoliških cerkvah, ki jim še niso prepovedali funkcioniranje, po dva ali več policistov v uniformi.

Podobni podvigi italijanske policije so že čisto povzročili veliko razburjenje, posebno v Ameriki. Ni dolgo, da je moral pomočnik zunanjega ministra Murhy potrditi, da bo ameriška vlada energično intervenirala pri italijanski vladi z zahtevo, da se s podobnimi inkvizicijskimi sistemi v Italiji preneha.

Ni torej čudno, če je doberšen del ameriške javnosti proti odnosom med Vatikanom in ZDA, ki je poleg vsega ostalega tudi inspirator navedenih postopkov v Italiji. To pomeni, da kljub ogromnemu trudu in denarju, ki ga vlagata kardinal Spellman in škof Bostona v prizadevanju, da se popravi to gledanje ameriške javnosti, niso dosegli posebnih uspehov. Pokazalo se je, da ni dovolj angažirati osebe v najvišjih krogih, če je javno mišljenje opravičeno razburjeno baradi zastale ter nesramne politike in odnosa Vatikana. Tudi pred najnežnejši se je začel Vatikan dobroti kompromitirati.

WASHINGTON — Novi jugoslovanski veleposlanik v ZDA Leo Matas je izročil predsedniku Eisenhowerju svoje poverilnice. Ob tej priložnosti mu je predsednik ZDA želel dobrodoščilo in izrazil pripravljenost, da se bo sodelovanje med obema državama še nadalje uspešno razvijalo.

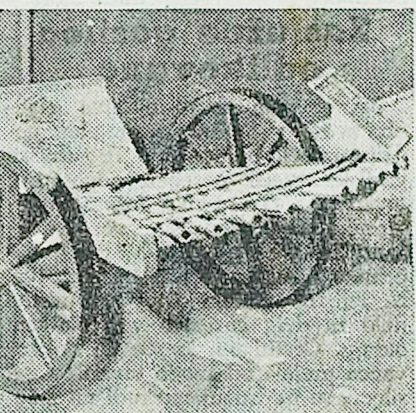
OKNO V SVET

Kakor smo že prejšnji teden poročali, so v Franciji zaradi ostre kritike vlade proti maršalu Juinu napadli na neki manifestaciji na čast bojevnika v Indokini ministrskega predsednika in obrambnega ministra. To se je v francoski zgodovini zgodilo prvič, da bi množica demonstrantov fizično napadla dva vladna predstavnika. Na sliki vidimo, kako policija zama poskuša zaščititi Plevna in mu najti izhod. Plevna je že izgubil klobuk, medtem ko mu je kasneje nekdo izbil še očala. Plevna je množica obdelovala skoraj pol ure.

Nadse veliko pozornost v zadnjih letih vzbuja ameriška pevka s »čudežnim glasom« Yma Sumac. Ta čudežna pevka izhaja iz rodu cesarjev Incas. Živela je na posestvu svojega očeta in že kot deklica je vzbujala pri čarovnicah začudenje in jim je dajala precej dela, da so iz njene grla preganjali slavčka. Odkril jo je Mojzes Vivanco, ki jo je odpeljal v šolo in se kasneje tudi poročil. Danes je njen glas znan po vsem svetu, ker je po prvi uspehi turneji po Ameriki zaslovela tako, da jo že od vsepovsod vabijo na gostovanje.

Ob 500-letnici rojstva Leonarda da Vincija so uredili razstavo njegovih del in njegovih izumov. Leonardu imenujejo največjega izumitelja vseh časov. Bil je slikar, kipar, arhitekt, ukvarjal se je z anatomijo, kar pa so mu preprečili, češ da se človeku ne spodobi. Poleg tega se je precej bavil z raznimi mehanizmi, izumil je avtomobil, letalo, strojno (glej sliko), padalo in cel kup drugih stvari, ki njihov pomen spoznavamo šele danes, ko so prišle dejansko v uporabo. Prav to dokazuje, kako velik in vsestranski duh je bil.

Večkrat slišimo o tako imenovanih hermafroditih. To so ljudje, ki imajo oba spola. Take pa, da bi oče postal mati, pa še nismo slišali. To se je zgodilo z angleškim pilotom Robertom Cowellom. Najprej se je poročil in imel z ženo dva otroka. Ko je nekoč padel z letala, se je pri njem začela sprememba. Vedno bolj je dobival ženski značaj. Po uspehi operaciji je biva Robert prišel še v Rim k specialistom za plastično kirurgijo. Tu so mu popravili še črte na obrazu in jih omilili. Sedaj je prava pravcata ženska.

Pet rodov skupaj. To je vsekakor redek primer. Mihaelo Pavlo drži na rokah enainvajsetletna mamica Iris, ob poročniški postelji pa so še tri babice, najstarejša je seveda trikrat babica. Mihaela Pavla je potemtakem otrok, ki ima največ babic na svetu. Kakor poročajo, pa Pavla ni ma toliko dedov, kar kaže, da v Ameriki ženske dalj časa živijo kakor moški. Ker se je to zgodilo v Ameriki, je razumljivo, da pomeni veliko senzacijo in da so časopisi to izkoristili. Zelo verjetno pa je, da je takih primerov tudi drugod precej.

Nič se ne bojijo zveri. V novem akvariju na Dunaju skušajo najti novo pot, da bi zbližali človeka in žival. Živali nič več ne poležavajo za steklom in mrežami akvarijev in rešetk, temveč prihajajo iz svojih ječ naračnost med obiskovalce. Te živali so vzredili na neki kačji farmi in jih sedaj prepeljejo na Dunaj. Vsekakor zanimiv poskus, o katerem pa zaenkrat nimamo podrobnejših vesti, če se je obnesel ali ne.

V nekaj vrstah

DUNAJ — Avstrijska vlada je poslala predsedniku italijanske vlade Scelbi spomenico, v kateri zahteva, da Scelbova vlada uveljavi sporazum De Gasperi — Gruber. Kot je znano, se navedeni sporazum nanaša na ureditev razmer glede avstrijske manjšine na Tirolskem in je doslej ostal le na papirju.

BRUSELJ — Na nedeljskih volitvah v parlament je katoliška stranka izgubila okrog 10% glasov v primeri z zadnjimi volitvami in s tem absolutno večino v parlamentu. Glasove so dobili socialisti, ki so na ta način okrepili svoje pozicije.

CANBERRA — Tretji tajnik sovjetskega veleposlaništva v Avstraliji je zaprosil za zatočišče in zaščito avstralske oblasti. Omenjeni je dal avstralski vladi na razpolago obširno gradivo o delovanju sovjetskih vohunov. Uvedli so natančno preiskavo.

WASHINGTON — Ameriški podtajnik za državno obrambo Quarles je izjavil, da kobaltna bomba, ki jo je sicer možno izdelati, ne pride v poštev kot orožje v vojni. Kobaltna bomba je namreč toliko močnejša od atomske, da je možno z njo razrušiti cele pokrajine. Po eksploziji pa pet let nihče ne bi smel stopiti na okuženo ozemlje.

NEW DELHI — Indijska vlada je razpisala prvo državno posojilo za izpolnitev nacionalnega plana. Letošnji proračun predvideva primanjkljaj za finansiranje kapitalne graditve. Zato vlada apelira na državljane, naj pomagajo pri naporih za izgraditev nove Indije.

BENGASI — Sestavljena je bila nova vlada Libije pod predsedstvom Mohameda Sagislijja. Novi predsednik vlade je bil v zadnji vladi prometni minister. Do odstopa vlade pa je prišlo po sporu o nekaterih ustavnih vprašanjih.

RIM — V procesu De Gasperi Guareschi je sodišče zavrnilo zahtevo obrambe, da se uvede preiskava o tem, ali je dokument, ki ga je Guareschi objavil v listu Candido, res ponarejen, kakor trdi De Gasperi. Dokument je originalno De Gasperijevo pismo, v katerem poziva leta 1944 Amerikance, naj bombardirajo Rim.

NEW YORK — V Varnostnem svetu OZN proučujejo vprašanje izraelsko arabskih odnosov. Kot je znano, je bilo tudi pretekli teden na tem področju več incidentov. Manjši spopadi oboroženih obmejnih straž so terjali tudi več mrtvih in ranjenih.

Mehanizacija in izboljšanje delovnih pogojev — Še o idrijskih čipkah

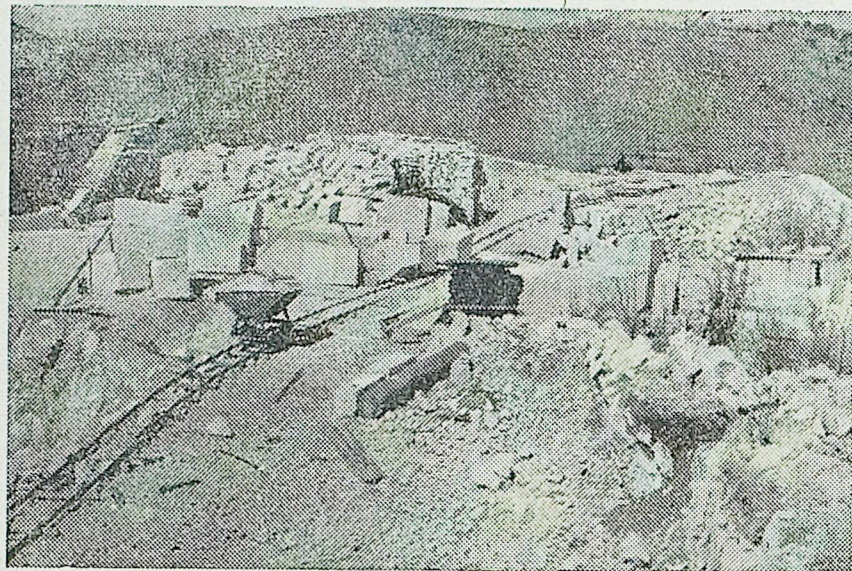
najresnejše vprašanje kraških kamnolomov

Ločitev Trsta od njegovega naravnega zaledja ni težko prizadejala le gospodarstva mesta in razvoja njegove industrije. Težke so bile posledice tudi za zaledje. Krivično razmejitev so občutili kraški kmetje, navajeni gojiti predvsem take kulture, ki prihajajo v poštev, za neposredno prodajo v mestu, zlasti pa številni stalni in priložnostni delavci, ki so na mah ostali brez dela. Zaradi tega se je ves Kras, ki je

mitivno izkoriščanje, kar ima za posledico, poleg nizkega delovnega učinka, tudi težke delovne pogoje. Delavci kopljejo jame tudi do globine 23 metrov, stene so navpične, ponekod celo v previsu, kar pomeni stalno nevarnost rušenja. Sicer je tak način izkoriščanja načeloma prepovedan, toda doslej pomanjkanje finančnih sredstev ni dopuščalo investicij, ki so nujno potrebne za prehod na izkoriščanje kamnolomov po

niti en vajenec. Kje so razlogi? Odgovor je dokaj enostaven. Vsi kvalificirani delavci — kamnoseki, klesarji — so enako plačani kakor kvalificirani delavci drugih industrijskih panog, čeprav je delo v kamnolomih neprimerno težje in bolj nevarno kot drugod. Naravno je, da vsak išče zaposlitve povsod drugje prej kakor pa v kamnolomu.

Prav o tem bi morali razmišljati, saj rešitev problema le ni tako težka. S potrebno mehanizacijo in novo opremo kamnolomov bi izboljšali delovne pogoje, s spremenitvijo nagrajnega sistema pa upoštevali napore, ki jih morajo dati od sebe delavci, in s tem ustvarili primerno pogoto, da se naši mladinci ne bo treba izogibati zaposlitvi v tej stroki. Kajti končno le ni zametavati možnosti, ki jih imamo. Surovinska baza je tako rekoč neizčrpna in sredstva, vložena v kamnolome, bi prav gotovo ne bila nepremišljeno tveganje. Nasprotno pa bi se s povečanjem proizvodnje dvignilo gospodarstvo okraja, ki je med najbolj pasivnimi.

vseskozi v pretekli dobi kot sestavni del tega ozemlja dopolnjeval tržaško gospodarstvo in bil obenem vir delovne sile, znašel po osvoboditvi pred vprašanjem, kako preusmeriti lastno gospodarstvo glede na nove razmere in najti možnost zaposlitve onih ljudi, ki so zaradi nastalega položaja ostali brez službe.

V Sežani in drugod po Krasu so začeli odpirati razne delavnice. Zlasti so se razvile mizarske zadruge v večjih vaseh, kot so Dutovlje in Divača. Zgradili pa so tudi večje industrijske objekte. V Sežani obratuje tovarna pletenin, ki je zadnje čase odprla svojo podružnico v Komnu, tovarna radijskih aparatov in tovarna steklene galanterije, katero bodo v kratkem prenesli v Hrpelje. V teh podjetjih so našli zaposlitev številni delavci in delavke, tako da jim danes ni potrebno hoditi drugam za kruhom. Obenem pa si prizadevajo izboljšati kmetijstvo in dvigniti živinorejo.

Vse doslej pa je ostalo nerešeno vprašanje kamnolomov. Kras skriva v sebi veliko, skoraj neizčrpno bogastvo, to je marmor. Kvaliteta marmorja je odlična in znana po vsem svetu. Izkoriščanje kraškega marmorja je že nekako tradicionalno, saj so že avstro-ogrski okupatorji rili po tej zemlji in ji skušali iztrgati njeno bogastvo.

Tako avstrijski kakor tudi italijanski okupatorji niso kraških kamnolomov izkoriščali načrtno, kakor to zahteva splošna korist, marveč so rili po zemlji križem krašem, pehačjo se za tem, da bi v čim krajšem času prišli do čim večjih dobičkov, priložnosti z znojem kraških ljudi. To so bili vsi mogoči privatni podjetniki, ki jim je bila skrb za zdravje in zaščito delavcev deveta briga in zato ni bilo čudno, da so bile nesreče in poškodbe v kamnolomih vsakdanji pojav. O tem in še o marsičem zanimivem vemo povedati stari kamenarji.

Med vojno in v prvih povojnih letih je delo po kraških kamnolomih zamrlo. Kmalu po priključitvi pa so se naši ljudje pričeli ukvarjati z obnovitvijo starih in odpiranjem novih kamnolomov. Delo je počasi napredovalo. Razumljivo zakaj; saj so delali pod najtežjimi pogoji. Domovina je bila še vsa v ruševinah. Toda danes je to za nami. Zato pa se tem resneje postavlja vprašanje, kako povečati proizvodnjo, kar pa zahteva precejšnjih investicij. Povpraševanje po kraškem marmorju, predvsem iz tujine, je tako veliko, da kamnolomi v sedanjem stanju še zdaleč ne morejo zadostiti vsem potrebam. Okrajni ljudski odbor se zaveda, kakšno škodo trpi gospodarstvo okraja, in težko je mirno gledati, kako nam tuje tovrstne industrije odjedajo zaslužek.

Industrija kraškega marmorja ima trenutno štiri obrate: kamnolom Kopriva, Vrholje, Avber in Lokve. V vseh teh obratih je zaposlenih okrog 200 delavcev in uslužbencev. Značilno za vse te kamnolome je zelo pri-

etažnem sistemu, da ne govorimo o slabi mehanizaciji, če sploh navadna, primitivna dvigala za dviganje kamnitih blokov zaslužijo to ime.

Delavci delajo brez zaščitnih očal, kar ima za posledico visoko število poškodb na očeh. Na delo prihajajo tudi iz oddaljenejših vasi, večina s kolesi, ne glede na vremenske razmere. Delo v kamnolomih pa je že samo po sebi zelo naporno. Poleg tega so med delavci tudi takšni, ki se doma ukvarjajo z obdelavo posestva. Tako, zlasti poleti, vstajajo že zgodaj zjutraj in po tri, štiri ure delajo na polju preden gredo v kamnolom. Ko končajo svojih osem ur, se namesto da se odpokličejo, spet vrnejo na polje. Zato se ni čuditi nizki proizvodnosti in razmeroma velikemu številu obolenj in poškodb. Samo v letu 1953 je bilo zaradi tega izgubljenih 4400 delovni dni, kar je nedvomno dokaj visoka postavka za tako majhno število delavcev, zaposlenih v kamnolomih.

Še en problem je, ki zavira napredek naših kamnolomov. Vedeti moramo, da je večina kvalificiranih delavcev stara že nad 40 let. Torej bodo v dobrih desetih letih skoraj vsi upokojeni. Mlajših delovnih moči pa ni. Nihče noče v kamnolom in vse po osvoboditvi ni prišel na delo

Kjer je nekoč raslo grmovje - novi breskovi nasadi

Pri Urbancih pod Tinjanom je hrib, ki ga domačini imenujejo »Reni«. Ta hrib je bil še pred nedavnim zaraščen z brinjem, trnjem, grmovjem in posut s kamenjem.

»Kaj bi z njim?« so se večkrat vpraševali domačini. »Če bi ne bil tako izpostavljen burji, bi se že dalo kaj napraviti. Tako pa...«

Sadjarski strokovnjaki v Kopru pa so bili drugačnega mnenja. Takle načrt so naredili: ta hrib bomo spremenili v sadovnjak koščičastega drevoja. Ni hudir, da bi tu ne rasli mandlji, orehi in cepljeni lešniki. Dobili so delavce in začeli. Pobrali so hrib na obe strani, pobrali kamenje, skopali trnje in brinje. Tako očiščen je hrib bil videti kot pomlajen. To je bila šele prva etapa.

Nato so začeli s kopanjem jam, gnojenjem z umetnimi gnojili in podsevom s travnimi mešanicami. Ko so bile skopane jame, so začeli saditi. Na zahodni strani hriba so tri ha posadili z mandljevim sadikami, na vzhodni strani pa 10 ha mešano z orehi in lešniki, 1 ha pa s samimi orehi. Skupno so nasadili 2.800 dreves. Mandlje so nasadili v razdalji 7x7 m, orehe 15x13 m, lešnike pa 6 in pol x 6 in pol metra.

Vso očiščeno površino so pognojili še s fosfornimi in dušičnatimi gnojili.

Popolna ureditev tega sadovnjaka boščačarjev, ki meri 14 ha, bo stala 1.500.000 din. Investitor je Okrajna ZPZ, delo pa vodi »Vinosad«.

Takih pustih zemljišč — v tem primeru gre za bivšo »komunelo«

Nova strokovna šola v Cerknem

Za izpopolnitev mreže strokovnih šol v Sloveniji je Okrajni ljudski odbor Tolmin na svojem rednem zasedanju 10. marca tega leta na predlog Sveta za prosveto in kulturo LRS sprejel sklep, da se v tolminskem okraju ustanovi nova strokovna šola, in sicer »Vajenska šola elektrostroke«. Do sedaj je bila taka šola samo v Mariboru, ki pa je bila preobremenjena. V njo so se vključevali vajenci elektrostroke iz cele Slovenije. Edino vajenci iz Ljubljane posejajo Vajensko šolo za kovinsko stroko - elektro oddelek v Ljubljani.

Nova šola je periodična, vajenci prihajajo na trimesečni strnjeni pouk. Nameščena je v prostorih že obstoječe Elektro-gospodarske industrijske šole v Cerknem. Vajenci so oskrbovani v internatu EGS. Obe šoli sta pod istim vodstvom.

Šolski okoliš nove Vajenske šole elektrostroke je v sporazumu s Svetom za prosveto in kulturo LRS določen tako, da v to šolo prihajajo vajenci elektrostroke iz naslednjih okrajev: Tolmin, Gorica, Postojna, Sežana, Koper, Radovljica, Kranj, Ljubljana okolica, Novo mesto, Kočevje in Črnomelj.

Redni pouk se je pričel 2. aprila. V prvi letnik je vpisanih 48 vajencev, prispeli so iz sledečih okrajev: 2 iz Tolmina, 5 iz Gorice, 9 iz Postojne, 5 iz Koprja, 2 iz Radovljic.

prebivalcev vasi Urbanci — je na Koprskem veliko. Strokovnjaki upajo, da se bo ta poskus obnesel in bodo v prihodnje še nadaljevali z urejanjem takih sadovnjakov v drugih krajih. Mandlji, orehi in lešniki se vedno lahko prodajo tudi v inozemstvo in nam to prinese dragocene devize.

V sončnih in zavetnih legah bodo v prihodnje začeli z urejanjem oljčnih nasadov.

Pri bivši železniški postaji v Škocjanu pri Kopru ob cesti, ki pelje v Smarje, pripravlja »Vinosad« 6 in pol ha obsežno zemljišče za modern nasad breskev. To bo največji breskov nasad na Koprskem. Te dni so začeli s preoravanjem. Precejšen del bodo morali zasuti, ker so pred leti odpeljali precej zemlje za ureditev telovadnega stadiona pri Kopru. Sedaj sta na delu dva buldožerja, ki zasipavata jamo z zemljo, ki jo je uprava okrajnega Vodovoda pridobila iz izkopom novega stranskega odtočnega jarka pri regulaciji Karlonje.

Čez poletje bodo vse zemljišče pripravili uredili odtočne jarke, ker je zemljišče v ravlini, in zgradili ob strani vozno cesto. V jeseni bodo na tako pripravljeno zemljišče nasadili 2.600 komadov breskev. Strokovnjaki pravijo, da bodo prve breskve tega sadovnjaka obirali že leta 1957.

Za dokončno ureditev tega nasada bodo investirali okoli 2 milijona dinarjev.

Zdi se mi, da je čipkarstvo postalo tako važno vprašanje, da ga ne smemo več puščati tako ob strani kakor doslej. V naših časopisih se oglašajo dopisniki, ki obravnavajo to vprašanje. To dokazuje, da je to vprašanje precejšnjega gospodarskega pomena za pasivne kraje. Še večjega pomena je za čipkarice same, ki še zdaleč niso deležne tistega zaslužka, kot jim po vsej pravici pripada kot poštenim delavkam. Nekaterim je padlo v glavo, da morajo pač oni odnesti — levji delež dobička.

Ne mislim tu nikogar obirati, pač pa čutim dolžnost zastaviti nekaj besed v dobro naših čipkaric, ki so — vsaj tako se mi zdi — preveč izkoriščane.

Kar noglejmo: številne čipkarice na Idrijsko-cerknjanskem, članice in nečlanice, prodajajo svoje izdelke čipkarski zadrugi po cenah, ki gotovo niso zavidljive. Dobro je znano, da pridne čipkarice sedijo za blaznico od 7. do 24. ure v zimskem času in zaslužijo le 100 dinarjev. To je vsekakor minimalen zaslužek za delo, ki ga napravijo. Številne čipkarice v oddaljenih gorskih vaseh delajo celo pri petrolejkah ali kar-

bidovkah. Življenjska potreba jih sil v to, ker drugega zaslužka pozimi ni.

Nekateri pravijo: Bolje nekaj kot nič. To že drži, toda da na drugi strani potem nekdo zasluži na njihovem račun, pa tudi ne sme več držati.

Čipkarska zadruga v Idriji, ki je bila ustanovljena kmalu po osvoboditvi, se vse do sedaj še ni potrudila, da bi vsaj v tistih vaseh, kjer je večje število čipkaric, postavila svojo poslovalnico ali vsaj odgovorne tovarišice, ki bi čipke prevzemale in jih potem odpošiljale zadrugi. Vse do sedaj čipkarice same nosijo čipke v oddaljeno Idrijo in imajo pri tem zamudo in še stroške.

Je pa še drugo vprašanje, ki zadeva čipkarsko zadrugo. V lanskem poslovnem letu je zadruga imela nad 10.000.000 dobička. Od te vsote je bil le malenkosten del razdeljen med članice. Vodstvo zadruge si je, kdo ve po kakšnem kriteriju, dodelilo celo trinajsto plačo, ki ni bila majhna. Kaj bodo do do dejale tiste čipkarice, ki za 100 din delajo po 16 ur?

S tako veliko vztrajnostjo izdelane čipke oddaja zadruga te izdelke podjetju »Dom« v Ljubljani. Ta potem proda čipke v inozemstvo — trikrat dražje, kot jih plača zadrugi. Se pravi, da naše čipkarice ne dobijo niti ene petine vrednosti za izdelane čipke. Tu nastaja vprašanje, če ni vsa borba teh podjetij usmerjena za čim večjim dobičkom. Vse prav, toda ne v škodo delavk — čipkaric!

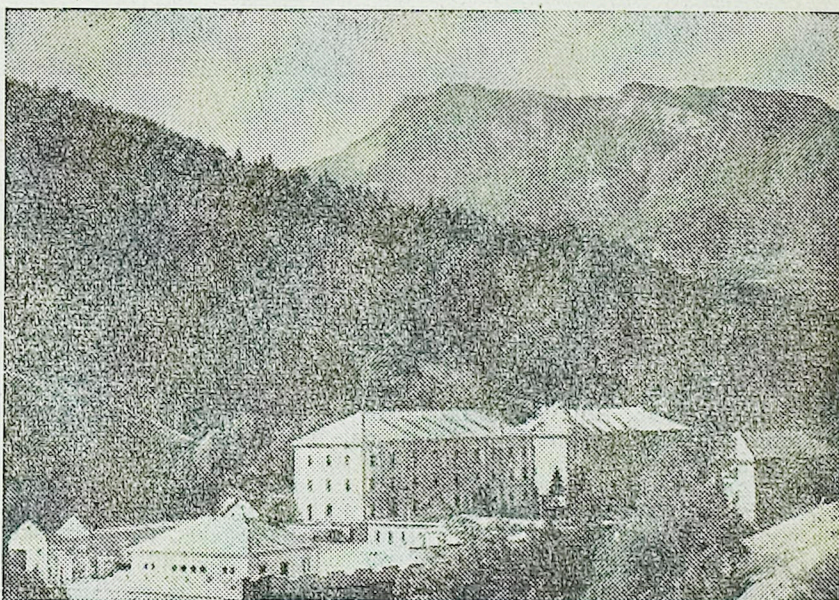
Ali podjetji ne vidita tistih primerov opešanih starih čipkaric, ki so potrebne socialne pomoči, ki se še vedno mučijo z izdelovanjem čipk, da se nekako preživijo?

Gotovo je zelo zdrava zamisel nekaterih ljudi v Idriji — ustanovitev samostojnega podjetja za odkup ter prodajo čipk. To zamisel bo podprla večina čipkaric, ker je to tudi njim v dobro. Monopol čipkarske zadruge in lokalno gledanje ni več v skladu z današnjim razvojem čipkarstva in prav tako ne časa.

P. V.

OBČNI ZBOR KMETIJSKE ZADRUGE V BERTOKIH

Ob številni udeležbi članov smo imeli v nedeljo pregled dela in uspehov naše zadruge. Dasiravno je lani toča potolkla dve tretjini obdelovalnih površin, je bi odkup zadovoljiv, saj je zadruga odkupila 160 vagonov pridelkov. Kljub tolikšnemu odkupu pa ni bilo veliko dobička, ker so bili nekateri pridelki poškodovani od

Poslopja Elektrogospodarske šole v Cerknem

Cerknem Elektrogospodarski šoli, ki vzgajata strokovnjake za podjetja Elektroenergetskega sistema Slovenije, to elektrarne in podjetja za razdeljevanje električne energije, in Vajenski šoli, ki nudita potrebno teoretično znanje vajencem elektrostroke — bodočim strokovnjakom za druga podjetja in obrtne delavnice.

P. F.

OTOKE DAJEJO V NAJEM

Kolonialni urad v Londonu je razpisal licitacijo za najem 92 otokov v Indijskem oceanu. Otoki so preskrbljeni s pitno vodo, ribolov je bogat, vegetacija obilna, cene za najem zmene.

Ljubitelji »pustega otočja« bodo tako prišli na svoj račun. Otoke posojajo za 30 let in zakupci so prosti plačevanja davkov.

toče in niso imeli tiste tržne vrednosti kakor zahteva trg.

Od celotnega čistega dobička bomo razdelili 15 odstotkov med članice, ostali del bomo porabili za ureditev skladišča in administracije. Nakupili bomo tudi nekatere aparate, ki so zadrugi nujno potrebni. Dalje bomo nabavili barvne tabele rastlin, živine, živinskih in rastlinskih bolezni in zajedavcev. Uredili bomo tudi kmetijsko knjižnico. Za tiskovni sklad »Kmetijskega vestnika« bo zadruga prispevala 10.000 dinarjev.

Za tekoče leto zadruge ni odobrila nobenih kreditov za pospeševanje kmetijstva, ker smatra za nujno ureditev skladišč in dobrih trgovskih zvez. Ko bo vse to urejeno in bodo člani videli, da zadruga lahko odkupi vse njihove pridelke, se bodo radi volje lotili poskusov in obnavljanja kmetijskih panog.

-pr-

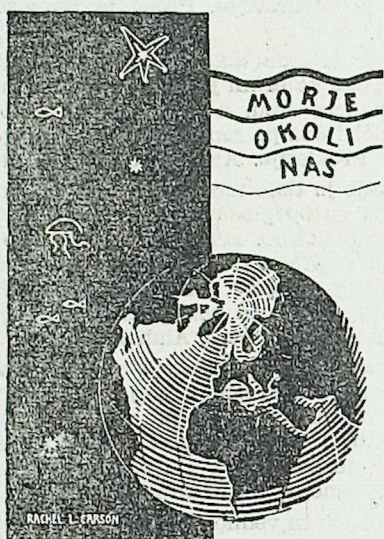
MED NOVIMI KNJIGAMI

Petnajsta knjižna izdaja Primorske založbe

Rachel L. Carson: Morje okoli nas

»Marsikateri začetek je zavil v temo in tako je tudi z začetkom morja, te velike zibelke življenja.« Tako začenja ameriška pisateljica Rachel L. Carsonova svojo knjigo »Morje okoli nas«, katero smo pravkar dobili v slovenskem prevodu po posredovanju Primorske založbe v Kopru.

Morje — zibel življenja? Kdo se dandanes — razen poklicanih znanstvenikov seveda — še ukvarja z vprašanjem, odkod in kako življenje na zemlji? V našem času, ko si dogodki na svetovni pozornosti sledijo s filmsko brzino, ko izumi v tehniki iz dneva v dan zavzemajo bolj fantastične oblike in se že na način mišljenja današnjega evropskega človeka prilagaja temu blaznemu tempu, to se pravi, da dojemamo vse le na površje, ker mu splošni tok življenja ne pusti, da bi razmisli malo globlje in skušal vsa-

ki stvari dojeti smisel — v tem našem času pa vendar ni nič bolj koristno kakor včasih le pogledati, čeprav samo za hip, v brezno nerešenih vprašanj človekove eksistence na svetu, zazreti se v temine prostora in časa. Včasih se zgodi, da je knjiga tista, ki nas iztrga iz tega drvečega kaosa, knjiga, ob kateri se moraš zamisliti, ker se ti spričo naštetih dejstev prikaže vse naše brezglavo pehanje smešno in prazno.

Ena takih knjig je Carsonove Morje okoli nas.

Na simpatičen, preprost način, do stopen vsakemu količjak izobraženemu bralcu, nas pisateljica povede od najstarejših začetkov naše Zemlje, ki so zavili v temo in o katerih se da samo ugibati, preko nastanka trdne skorje na žareči plinasti krogli, ki je drvela skozi vesolje, in preko nastajanja oceanov do prve klice žive materije, ki se je pojavila potem, ko so šli preko Zemlje milijoni in milijoni let. »Kako je morje usvarilo skrivnostno, čudovito snov, imenovano protoplazma, tega človek še ne more pojasniti. V toplem, mračno osvetljenem vodovju so neznani pogoji toplote, gostote in slanosti menda odločilno vplivali na nastanek življenja iz neživljenja. Vsekakor so ti pogoji ustvarili nekaj, česar do danes niso mogli ustvariti ne alkimisti v svojih topičnih lončkih ne današnji znanstveniki v svojih laboratorijih.«

Morje, ki pokriva tri četrtine zemeljske oble, je potemtakem zares zibel življenja. Kajti na suhem še ni bilo nobenega najmanjšega znaka živega organizma. »Kopno je bilo tako pusto, da tega ni moč opisati... Predstavljal si kamnito, nemo deželo, ki ni poznala drugih glasov razen šumenja dežja in vetra, ki je pometal preko nje...«

Tako se odvijala pred našimi očmi zanimiva zgodba naše matere Zemlje. Iz morja se je pred približno 350 milijoni let življenje razširilo na kopno, počasi, sprva brez namena, da ostane... Počasi so se živalski organizmi prilagodili novemu, suhemu okolju. In šele v kratki dobi Zemljine zgodovine — v zadnjem milijonu let — se pojavi bitje z možgani in skrivnostnim umom. To bitje dolgo ne goji prav nikakih simpatij do morja — svoje matere —, šele prav v zadnjem času se začne človek spet spuščati na širino morskog plan in v črne

globine oceana z namenom, da razišče skrivnosti, ki so se skrite njegovim očem. Kajti te globine, kamor nikoli ne prodre sončni žarek, so v resnici polne nenavadnih bitij iz ribjega sveta, ki bi morda lahko pomagala razrešiti uganko nastanka življenja ali pa vsaj njegov razvoj. Tudi sami zemljini skladi na dnu morij so za znanstvenika bogat zaklad pisane preteklosti naše Zemlje: skozi milijone let namreč »snežik« skozi vodo brez števila majčkenih delcev, poginulih organizmov, rečnih naplavin, ki jih raznašajo morski tokovi daleč naokrog — vse to piše zgodovino našega planeta.

Neprestano vpliva morje na pogoje človekovega bivanja. Tega se niti ne zavedamo. In naposled — ne samo, da je morje zibelka vsega živlega, tudi vrača se spet vse vanj. »Predstave naših prednikov o stanju resnične, če jih razlagamo na široko,« pravi pisateljica. »Zakaj morje je povsod okoli nas. Preko njega gre trgovina vseh dežel. Isti vetrovi, ki vlečejo preko celin, so nastali na njegovem prostranstvu in se vedno skušajo vrniti vanj. Celine same razpadajo in se vračajo v morje, drobci za drobci izjedene zemlje. Tudi dež, ki je vstal z njega, se vrača z rekami zopet vanj. V svojo skrivnostno preteklost objema vse meglene začetke življenja in na koncu sprejema po morebitnih mnogih preobrazbah mrtve ostanke vsega tega življenja. Zakaj vse se naposled vrne v morje — v Oceanus, v oceansko reko, ki je, kot večni tok časa, začetek in konec življenja, ki ga je samo spočelov.«

Primorska založba za svojo petnajsto publikacijo ni mogla izbrati lepše knjige, da jo pošlje med bralce. Pisateljica je znana ameriška prirodoslovka, urednica uglednega časopisa ter avtorica vrste

čankov iz prirodoslovnega področja, ki jih objavljajo tudi velike ameriške revije. Poleg knjige »Morje okoli nas« je napisala še »Pod morskimi vetrovi«, o kateri pravijo, da je ena najlepših knjig o večnem kroženju življenja. Za »Morje okoli nas« je prejela pisateljica nacionalno knjižno nagrado za leto 1951.

D. Ham

Miško Kranjec: Nekoč bo lepše

S knjigo novel »Nekoč bo lepše«, ki je pred kratkim izšla v Mariboru, je Miško Kranjec napravil zopet korak v sodobno življenje. V prvi povesti, po kateri nosi knjiga naslov, nas pisatelj povede v Ljubljano v času okupacije. Pred nami zaživijo aktivisti in funkcionarji. Med njimi tudi Dana Zalaznikova, mati štirih otrok, okrog katere se vsa zgodba suče. Dana Zalaznikova* je še mlada žena. Toda vdova. Razumljivo je, da bi rada tudi zase še nekaj imela od življenja. Zaplete se v razna ljubezenska razmerja. Toda vsakokrat se spet vrne k svojim otrokom. Sanje skopnevajo in pred njo spet živi resnično življenje, polno neprijetnosti in vsakdanjih brig. V tej povesti nam Kranjec odkriva vrsto moralnih in etičnih problemov in mnogo razmišlja ob njih. Morda je tega razmišljanja včasih še preveč, kar je na škodo umetniški vrednosti dela.

V drugi povesti Življenje ima dve strani pa nam pisatelj razgrinja padec dekleta, ki je bila nekoč dobra aktivistka. Ljubezen do lahkomišelnega fanta jo zapelje v nepoštenost in tatvino, vendar le živi v pisatelju vera, da je tudi v takih ljudeh, kot je to dekle, še nekaj dobrega in lepota. To lepo bo nekoč zmagalo. Zato je Kranjec upravičeno naslovil knjigo Nekoč bo lepše.

Izbor Kranjčevih novel ima na programu tudi Primorska založba v Kopru. S tem bo dana možnost, da tudi Primorci spoznamo tega pomembnega pisatelja.

L. K.

Kulturno-prosvetno delo v Kortah

Naše žene so se izkazale tudi 8. marca, ko so se množično udeležile proslave in pripravile marsikaj dobrega za pod zob. Njihovih dobrot so bili deležni tudi otroci. Izostale niso tudi tiste stare mamice, ki navadno vedno kritizirajo ples. Člani dramske družine so nastopili z igro »Mati« in s primernimi deklamacijami.

Omeniti moramo, da do marca meseca nismo imeli še pravilno organiziranega prosvetnega društva. Aktivni so bili tudi člani odbora, ki so skrbeli za kino predstave, in dramska družina, ki je v preteklem letu naštedirala dve enodejanki in eno trodejanko. Zaradi sporov, ki so nastali med člani godbe na pihala in med člani pevskega zbora, je zamrlo delo v teh sekcijah prosvetnega društva. Tudi huda burja, ki je razbila del strehe zadržnega doma, je ovirala prosvetno delo. Kajti vedeti moramo, da člani društva iz okoliških vasi, kot so Medoš, Gocan, je prihajalo v zadr. dom kot v šolo, ki je za njih bolj oddaljena. Zadržni dom pa je ravno tam, kjer najbolj piha burja, tako da so bile v vsem zimskem času, razen omenjenih prireditev, samo kino predstave. Naši ljudje radi hodijo v kino. Ko pride film, je dvorana polna, kakor na primer ob priliki predvajanja Vesne. Želimo, da bi nam podjetje Globus poslalo tudi take filme, kakor so Viva Zapata, Ni miru pod oljkami, Čudež v Milanu, Srce. Prepovedane igre itd. Koristno bi bilo, da bi bili plakati izobešeni vsaj nekaj dni pred predstavo. Na splošno velja, da gredo moški poredkoma v kino, ker se le s težkim srcem odtrgajo od igralnih kart.

Pred kratkim smo imeli občni zbor prosvetnega društva, kjer je bil izvoljen nov odbor. V društvo je vpisanih 112 članov. Takoj po občnem zboru je začel delovati moški pevski zbor, ki ima redne vaje dvakrat tedensko. Novi odbor je sklenil, da se stari instrumenti godbe prodajo in da se sčasoma nabavijo instrumenti za majhen orkester. Najtežje bo nabaviti saksofon. Če bomo dobili dolgoletni kredit, bomo že letos skušali nabaviti kinoaparata. Dramska družina pripravlja s sodelovanjem pionirjev igro Hrastov log.

V letošnjem letu moramo dokončati zadržni dom, kar bo zahtevalo še precej dela in finančnih sredstev.

V najkrajšem času bo začelo delovati tudi telovadno društvo Partizan. V zimskem času ni moglo začeti z vajami, ker nismo imeli potrebnih prostorov. S telovadiščem imamo težave še sedaj. Edini prostor, ki je za ta namen primeren, je cerkveno zemljišče poleg šole. Omenjeno telovadišče bi lahko imeli že davno narejeno, če nas ne bi oviral tukajšnji župnik, ki na vse močne načine ovira oddajo zemljišča v najem.

V soboto nas je obiskalo Slovensko gledališče iz Koprja z igro »Pastir in palček Briljantin«. Zanimanje je bilo toliko večje, ker so pri nas pred kratkim pred precejšnjim številom gledalcev odigrali komedijo »Trije vaški svetniki«. V nedeljo pa je priredilo telovadno društvo Partizan iz Pirana telovadno akademijo.

Prosvetno delo v Knežaku

Knežaki KUD »Miroslav Vilhar« je v lanskem sezoni zapustil pri gledalcih dobre vtise. Člani igralske skupine so dali štiri kvalitetne predstave, med katerimi je dosegla presenetljiv uspeh »Snežulčica«.

Letos je sekcija Bač predvajala Finžgarjevo »Razvalino življenja«, ki je privabila rekordno število gledalcev. Režiral je tovariš ravnatelj in tovarišica Dragica Pangerc. V načrtu je gostovanje v Jelšanah in v Starem trgu.

Da ne bi dijaki in učenci zaostajali v prosvetni dejavnosti, so uprizarili pod vodstvom tovariša Benuliča igrice »Jurček«, s katero so pokazali, da bodo vredni nasledniki današnjih članov KUD.

Kulturno delo bi se še bolj razmahnilo, oziroma bi se lotili še zahtevnejših iger, ako ne bi bila ovira denar. Zahteva po novih kuliskah, kostumih in ostali opremlitvi po kmalu postala neodložljivo vprašanje. Upamo, da nam bosta občinski odbor Knežak in kmetijska zadruga priskočila na pomoč. Ze vnaprej: Hvala lepa! Vrnili bomo s povečanim in boljšim kulturnim delom.

Predsednik KUD

V Cannesu zmagali Japonci

Japonci so spet poskrbeli za presenečenje. Amerikanci in Francozi, ki sploh niso računali na resne tekmece, so doživeli hudo razočaranje: prvo nagrado, Grand Prix, so jim odnesli Japonci s filmom »Jigoku-Mon«, Vrata pekla. S tem filmom bomo bralce še seznanili. Mednarodno nagrado kritike je dobil francoski film »Pred potopom«. Verjetno je bil nagrajen v znak protesta proti francoski filmski cenzuri. Predvajanje tega filma je namreč prepovedano že v precej okrožjih, prav tako ni dovoljen izvoz filma v inozemstvo. Če mačku stopiš na rep, zavili...

Največje presenečenje so verjetno doživeli Amerikanci. Trdno so namreč računali z zmago svojega filma »Od tod do večnosti« (From here to eternity). Film je v Ameriki dobil kar osem Oscarjev, rekord, ki ga je doslej dosegel le »V vrtincu«. V Cannesu pa so ga ocenili izven konkurence. Ker je o filmu govoril ves svet, pa tudi k nam so že prišle vesti o njem, je zanimivo pogledati kaj je pravzaprav s to zgodbo.

V Evropi so dali temu filmu naslov »Dokler bodo ljudje«. James Jones, pisec romana, po katerem je bil film napravljen, pravi namreč takole: »Dokler bodo ljudje, bodo tudi vojaki in vojne; dokler bodo ljudje, bo tudi strast in sovraštvo, malo ljubezni, pa mnogo bolečin in trpljenja; dokler bodo ljudje, bodo tudi njihova življenja grde in neprijetne pustolovščine, a pustolovščine, ki jih je vredno spoznati...«

Običajno snemajo filme po romanih, ki so doživeli uspeh pri publiki ali po klasičnih delih velikih piscev. Običajno se taki filmi tudi ponesrečijo. Pri tem filmu so Amerikanci poskusili drugače. Roman Jamesa Jonesa ni niti preveč znan, niti preveč dober. Kritika ga je namreč označila kot »obupno skrupulo«. Toda snov je bila zanimiva in mikavna. Zgodba se namreč odigrava na Havajih (tam so tudi posneli vse zunanje posnetke). V garnizonu ameriške vojske živi vojak Prewitt (Montgomery Clift), nekdanji dober hokear, odkar pa je nekega partnerja oslepil, o boku noče več slišati. To pa ne gre v račun kapetanu Holmesu, ker upa, da bi mu zmaga njegove edinece na športnih tekmovanjih prinesla višji čin. Zato ga začne na vse načine mučiti. Pri tem mu pomaga sadistični narednik Warden (Burt Lancaster), ki tudi do smrti pretepe Prewittovega najboljšega prijatelja, Maggia (Frank Sinatra). Prewitt si lajša življenje v naročju Alme, zvodnice v nekem sumljivem »klubu« (Donna Reed). V to dogajanje je vpletena še zgodba pohotne kapetanove žene (Deborah Kerr), s katero se zabavajo vsi oficirji v

DONNA REED je dobila Oscarja za svojo vlogo v filmu »Od tod do večnosti«, iz katerega je tudi naša slika.

četi. In v to pokvarjeno in napeto ezračje vdre japonski napad na Pearl Harbour, ki razkropi in uniči to gnezdo obupanosti človeških bitij. V New Yorku je imel film ogromen uspeh. Po času predvajanja in številu obiskovalcev je tolkel vse rekorde. Nagrajili so ga kot najboljši film leta, za najboljšo režijo za najboljši drugi moški in ženski vlogi, za najboljši ton, za najboljšo montažo, za najlepšo fotografijo in za najboljši scenarij. Skupaj torej osem Oscarjev.

Toda čim so ga predvajali v Cannesu, so se pojavili drugačni glasovi: film je napravljen po starih, večno se ponavljajočih ameriških kalupih, če je v filmu kaj dobrega, pokvari vse to konec, ki nujno zahteva, da je vsak dobi nagrajen in vsak, ki je napravil »greha«, čeprav opravičljiv, kaznovan.

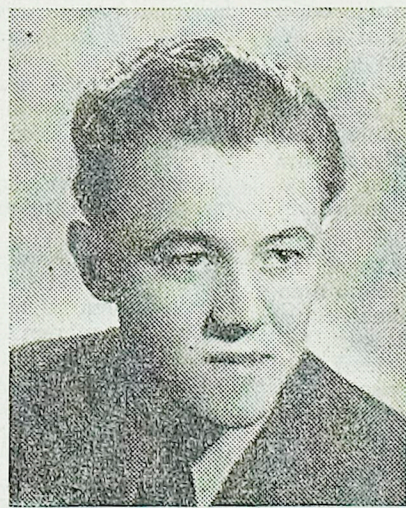
Strah pred centralizacijo

Koprška mestna knjižnica ima že okrog 85.000 knjig. Se majhen sunek v razvoju in dosegla bo številko 100.000! O nekaterih vprašanjih, ki se tičejo te knjižnice, tebe v Kopru diskusija že 2 leti, toda zanjo je značilno, da je mlačna in ne nakazuje jasnih perspektiv. Glavno vprašanje je: ali naj knjižnico še nadalje upravlja mestni ljudski odbor ali pa naj gre pod upravo okrajnega ljudskega odbora. Vse dosedanje diskusije so se končale tako, da niso nakazovale sprememb in ostalo je vse pri starem. Zakaj pa je potrebno, da preide Mestna knjižnica v Kopru pod upravo okrajnega ljudskega odbora?

1. Ta knjižnica služi potrebam celotnega okraja in ves okraj je dejansko tudi doprinal, da je v Kopru lahko zrasla tako močna kulturna ustanova.

2. Znano je, da iz inozemstva ni lahko nabavljati knjig, pa tudi, da so knjige dokaj drage. Prav to je tisto, kar narekuje koncentracijo redkejših knjig na določenem mestu. Knjige, ki jih ima knjižnica v Kopru, si pri nas ne more nabaviti nobena druga knjižnica in zaradi tega je tudi razumljivo, zakaj poseba knjižnico vedno več ljudi iz podeželja. Okrajni predstavniki kulture in prosvete bolje poznajo potrebe celotnega okraja, kakor pa predstavniki MLO.

Ta ali oni bi morda smatrali proglasitev mestne knjižnice v Kopru za okrajno kulturno ustanovo za škodljivo centralizacijo. O centralizaciji, ki bi bila škodljiva, tu ne more biti govora. Ni daleč čas, ko bodo morali po naši knjižnici v Kopru posegati vse naše šole in vsa naša prosvetna društva. Nujno je, da se v vprašanja knjižnice v Kopru ponovno pogledamo in jih rešimo tako, da bo prav. Nes pametno bi bilo prihajati na dan s prepričevanjem, da se taka vprašanja lahko rešujejo le ob zaključku leta, ko se izdelujejo novi proračuni.

Lajze Srebotnjak je mlad kompozist, ki je uglasbil 16 pesmi Srečka Kosovega, katerega pedesetletnico rojstva je prejšnji teden praznovala vsa Primorska. Sam šteje kot najuspešnejše delo solospjev »Ne, jaz nočem še umreti«, s katerim je dosegel na drugem festivalu jugoslovanskih študentov glasbe v Zagrebu prav lep uspeh. Tudi Slovenska filharmonija je sprejela v svoj programi nekaj njegovih zborovskih pesmi.

Na Kosovelovem večeru v Postojni smo slišali samospjev na Kosovelovo pesem »Čujem z obala«. To je težja skladba, ki skuša z zunanjimi efekti podati delo težakov in strojev v pristanišču. Druga, »Ne, jaz nočem še umreti«, izraža upor mladega življenja, ki je zapisano neizbežni bližnji smrti. Ta pesem učinkuje s svojo intimno melodičnostjo. Obe pesmi je občuteno zapela mezosopranska Dana Ročnikova, na klavirju pa jo je spremljal avtor sam.

TRIJE LOVCI

(Pravljica iz Kazakstana)

Na svetu so živeli trije lovci — dva z brado, tretji pa brez nje. Nekoč so se odpravili v stepe na streljanje ptic. Ves dan so imeli smolo, sele proti večeru so po naključju ustrelili raco. Postavili so si šotor, zmetili ogenj in si hoteli plen razdeliti. Toda niso vedeli, kako bi si razdelili eno raco med tri osebe.

Bradata lovca sta predlagala: »Raco naj dobi tisti, ki bo najdalje molčal.«

»Dobro,« je soglašal brezbradelec, »naj se zgodi, kakor želite.«

Lovci so posedli okoli ognja in molčali, kakor bi imel vsakdo izmed njih v ustih kamen. Le da so pazil drug na drugega, kdo bo prvi izpregovoril.

Minila je ura, nato druga, tretja — pa še nihče ni izpregovoril besede. Tu je brezbradelec vzel raco in jo začel skubiti. Bradata sta ga gledala, toda nihče se ni zanimal besede. Brezbradelec je raco oskubil in jo dal molče v kotel, ki ga je obesil nad ognjem. Bradata sta ga gledala in molčala. Ko je bila raca pečena, jo je brezbradelec molče potegnil iz kotla in jo začel s slastjo obirati. Bradata sta ga gledala in molčala. Šele ko je ogledal zadnjo koščico, sta mu začela oba bradata očitiati:

»Kako si mogel snesti raco proti našemu dogovoru?«

Brezbradelec se jima je zasmejal v obraz in rekel:

»Vidva sta najbrže pozabila, kako smo se dogovorili, ker se zdaj nad menoj jezita. Mar si nismo dejali, da bo dobil raco tisti, ki bo najdalje molčal? Vidva se tega nista držala, zato pripada raca meni. Čemu nepotrebne besede?«

Bradata sta se samo popraskala za ušesi, ker sta naselila. Šla sta spat s praznimi želodci.

Drugega dne so lovci ustrelili dve gosi in enega kljunača.

»Kako si bomo ta plen razdelili?« sta vprašala bradata.

Brezbradelec jima je odgovoril:

»Vidva sta dva, jaz sem pa sam. Gosi sta tudi dve, kljunač pa eden. Vzemita si torej kljunača, jaz pa si bom vzel gosi. Potem boste trije, mi pa tudi trije.«

»E-e-e-e, bratec,« sta rekla bradata, »mi naju hočeš opehariti. Saj venčar vsakdo ve, da so gosi boljše kot pa kljunač.«

Brezbradelec ni trenil niti z očesom.

»To je res, da so gosi boljše,« je rekel. »Saj sta tudi vidva boljša od mene. Zato vama predlagam, da si vzameta kljunača, namesto, da ga vzamem jaz, ki si bom vzel namesto vaju gosi.«

Bradata sta se spogledala, če naj bo brezbradečeva delitev pravilna. Počesala sta si bradi, vzdihnula in se dala na kljunača. Brezbradelec pa se je med tem najedel gosi do sita.

Tretjega dne so lovci ustrelili laboda. Oskubili so ga in spekli.

»Kako si bomo razdelili laboda?« je vprašal eden izmed bradaveč.

»Tako,« je odgovoril drugi. »Pustimo laboda čez noč v kotlu, mi bomo šli pa spat. Laboda pa bo dobil tisti, ki bo imel najlepše sanje.«

»Dobro,« je soglašal brezbradelec, »naj se zgodi po vaši volji.«

Lovci so šli spat. Komaj se je brezbradelec ulegel, že je trdno zaspal. Bradata pa sta se valjala v postelji do polnoči — in si izmisljala najčudnejše sanje.

Zjutraj je brezbradelec rekel:

Narisala Korošec Elka iz Cerknice

»Torej povejta, kaj se vama je sanjalo?«

Prvi bradač je odgovoril:

»Jaz sem imel čudne sanje, in sicer da sem se izpremenil v okriljenega konja. Na hrbtu so mi zrastle krila, na ramenih zlata griva, na nogah pa srebrna kopita. Stresel sem z grivo, zamahnil s krili, udaril s kopiti — in po treh korakih sem bil iz stepe. Tu se je pred mano pojavil znani, imenitni junak. Skočil mi je na hrbet in, ko sem začutil na sebi izkušnega jahača, sem zletel tako visoko, da sem izgubil z vida zemljo. Nato se mi je zavrtelo v glavi — in sem se prebudil.«

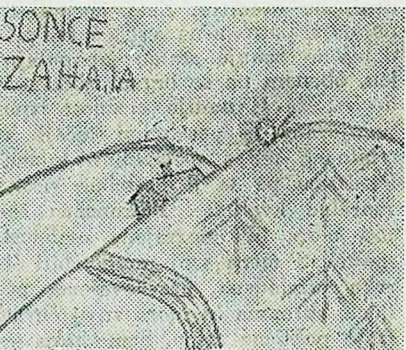
»Tvoje sanje, prijatelj, so lepe, toda moje so boljše. Meni se je sanjalo, da sem bil jaz tisti imenitni junak. Naenkrat priteče k meni v podobi okriljenega konja. Skočil sem ti na hrbet, se prijel za grivo in se dvignil v višave. Po nebesnem oboku sem skakal vedno dalje in dalje — pred menoj je bilo sonce, za menoj mesec, pod nogami zvezde, bliski in oblaki. Od vseh strani pa so se mi bližala prekrasna dekleta, oblečena v svetle obleke, in so me poljubljala in me zasipavala z različ-

Posta strica Mike

Iz KNEŽAKA pri Ilirski Bistrici nam je pisala TOMŠIČ FRANKA. Poslala je pesmico o pomladi. Verjamem ti, Franka, da si jo sama napisala in zelo mi je všeč! V šoli se Franka pridno uči...

Naš zvesti mali sodelavec iz VELIKEGA VRHA pri Novi vasi, UZELAC VASO, se nas je spet spomnil in poslal risbo in uganke, ki jih bom objavil.

Še dve pismi sem našel iz PRESTRANKA. Pisali sta ju PALIK MARJETKA in TURK JOŽICA. Pravi, da se pripravljajo na izlet v Sežano in Tomaj. Nekoliko razžalostilo pa me je, ker piše Marjetka,

Narisal GRZINA JOŠKO iz La osnovne šole v Postojni

da niso v šoli nič preveč pridni. Upam, da so se že poboljšali in da je to bilo samo slučajno.

Med pošto sem našel lepo risbo ZITKO ZORKE, ki pa ni napisala od kod je doma. Risbo bom objavil, ko se Zorka še oglasi in mi to sporoči.

Spis o lisici v kurniku nam je poslal DOBRIN VOJKO iz SV. TROJICE. Naš pridni Vojko je imel smolo, da mu je slamoreznica strla desni mezinček in zato ni mogel tako dolgo pisati. Zdej pa nam je Vojko tudi zaupal skrivnost svoje uganke »Zakaj je polž najmočnejša žival?« Pač zato, pravi preprosto naš Vojko, ker nosi sam svojo hišo! Pa jo je potuhtal, kajne?

Tudi HLUPČIČ JELKA iz CAJNARJEV je sklenila postati naša dopisničarka. Za začetek je poslala lepo pravljico in nekaj uganek. Z veseljem bom vse objavil, Jelka pa se bo še kaj oglasila!

Pa ostanimo kar še v CAJNARJAH. Naša stara znanka BEČAJ JOŽICA je poslala polno kuverto: spisi, lešniki in križanke! Hvala lepal! Toda zate, ljuba Jožica, pa imam prav posebno novico. Pravkar sem prejel pismo od naše pridne sodelavke MAJČEN ONDINE iz TRSTA — ki je na koncu svojega pisma pripisala nekaj vrstic zate in me prosila, naj ti jih sporočim. Ondina pravi, da je bila zelo vesela tvojih pozdravov in se ti zahvaljuje za spis o tvojem rojstnem kraju, ki ji je bil izredno všeč. Tudi za povabilo se ti Ondina lepo zahvaljuje in pravi, da mogoče res nekega lepega dne potrka na tvoja vrata. Na koncu te

nam darovi. Iztezal sem po njih roke, toda nisem jih mogel doseči, pa tudi konja nisem mogel ustaviti. Tu se moje sanje končajo. Kako je bilo dalje, ne vem.«

Nato je rekel brezbradelec:

»Prijatelj, lepe sanje sta imela, zares lepe sanje. Meni pa se je sanjalo samo, da sedimo v tem šotoru, ko se je nenadoma eden izmed vaju izpremenil v okriljenega konja, drugi pa v neznanega imenitnega junaka. Konj je stresel z grivo, zamahnil s krili, udaril s kopiti in je preplaval stepe s tremi skoki. Pred njim se je pojavil neznan junak, mu skočil na hrbet in splaval v višave.«

Jaz sem grenko zajokal. Eh, sem si dejal, zdaj se moja prijateljca ne bosta več vrnila na zemljo. Laboda ne potrebujeta več, posladkal se bom torej z njim jaz, pri tem pa se bom spominjal svojih prijateljev. Bil sem jako žalosten, zato sem snedel laboda do zadnjega grizljaja.«

»Kaj praviš?« sta zakricala oba bradata naenkrat. »To ni mogoče!«

Pogledala sta naglo v kotel, v katerem pa so bile le še labodje kosti.

najlepše pozdravlja. Ali si zadovoljna Jožica? Kaj pa je naša ljuba Ondina pisala nam vsem, vam povem prihodnjič.

Naša pridna Jožica iz Cajnarjev pa se je tudi prijavila za naše prvomajsko tekmovanje in je naročila 10 izvodov Slovenskega Jadrana. Z veseljem ti jih pošljem, ljuba Jožica!

VEKAR OLGA iz KOČ pri Prestranku je sklenila, da se nam oglasi. Okoli njihove vasi je polno sadnega drevja, Olga pa hodi v postojnsko gimnazijo. Rada bere naš kotichek. Tvojih uganek, ljuba Olga, ne razumem, verjetno si kaj narobe napisala.

Iz STUDENA pri Postojni pišejo naši stari znanci, PODOBJ MAGDA, RUPNIK BERTO in JENČEK LADO. Radi bi šli na izlet v Tomaj, niso pa še pisali ali so bili ali ne. Pozdrav pomladi pa bodo proslavili v Predjamskem gradu. Ob ljubljajo, da bodo o tem še pisali.

Naša znanka iz BOČA pri Knežaku, ZELE TONČKA, pošilja dve pesmi in prijazno pismo, MACAJNA MARIJA iz DOLJNIH VREM pri Vremskem Britofu pa povest o ljubezni.

Pionirji iz VELIKEGA UBELJSKEGA pri Razdrtem so se tudi oglašili. MARINŠEK MILKA piše o svojem očetu, ki je padel v borbi za našo svobodo, DERENČIN VIDA pa me vabi na ogled Vojkove kočice. Boji se pa, da bi ji med potjo omagal. No, tako zanič le še nisem, ljuba moja Vida! ZGANEC KONRAD nas vse lepo pozdravlja in pravi, da ima doma še dve sestri in dva brata. Šopek cvetic z vrha Nanosa mi obljublja MLAC MARIJA in že vnaprej se ji zanj zahvaljujem. Videl in spoznal bi me rad mali BLAŽEK STOJAN in upam, da se mu nekoč želja izpolni. Lepo pismo mi je napisala ZAKŠEK MIRA, ki nima staršev in živi pri svoji teti. Toda glavo pokonci, ljuba Mirka, tudi zate bo še prišla prava pomlad, saj si še majhna, življenje pa je dolgo. Še ZENKO MARIJA iz male vasice Brezje je pisala. Zanimajo jo, kako je pri naš v Kopru. Kopali se pa še ne bomo tako kmalu, veš, Marija, ker je še mrzlo. Ko prideš v Koper, me obišči. Dve risbici mi je narisala MAVER SONJA, vas Veliko Ubelsko pa ROVERE DRAGOMIR.

Tudi pionirji iz NOVOKRAČIN so pisali. Poslali so mi svojo šolsko nalogo o pomladi in moram priznati, da so lepo napisali. To so: ISKRA BRANKA, VALENCIČ GRACIJA, VALENCIČ JOŠKA, UDOVIČ OLGA in KALČIČ ALMA. Najlepši spis bom objavil posebej.

Naša stara in dobra znanka GRBAC STANKA iz POSTOJNE pravi, da ji je žal, da nisem obiskal tudi nje, ko sem že bil na postojnski šoli. Pa drugič, ljuba Stanka! Tisto o hranilni knjižici nisi dobro

Naša narodnoosvobodilna borba

Tam, kjer izvira bistra Soča in kjer njeni valovi poskakujejo po belih skalah in žuborijo pod koreninami starih vrb, leži Bovec. Oklepajo ga veličastne gore Kanin, Rombon, Mangart, Javoršek, Polovnik, Svinjak in Golobar, nad njimi pa se šopiri oči Triglav, kjer leži večno zeleni sneg, ki mu sonce nikdar ni kos. Golobar leži vzhodno od Boveca. Planine na Golobarju obkrožajo bukov gozd, ki počasi prehaja v smrekov.

Na planini so se 26. aprila 1943 vršile hude borbe med partizani in Italijani. Partizani so se zbrali, da ustanovijo Prvo primorsko brigado. Domačin-izdajalec pa jih je ovadil Italijanom v Bovec. Brez čevljev, v samih nogavicah, so se črnosrajčniki pomikali po Planini, da bi presenetili partizane. Naši borci so jih zaslišali šele, ko so zaregljale strojniče in ko so jih popolnoma obkolili. Nekaterim je uspelo, da so se prebi-

li iz obroča, toda veliko jih je padlo. Med borci sta bili tudi dve sestri. Mlajša je padla že takoj v začetku boja, starejša Vera pa se je še borila z neko tovarišico za veliko skalo. Italijanski oficir ju je pozval, naj se predata. Tovarišica je že v obupu hotela dvigniti roke, toda Vera je zaklicala: »Ne, ne boste naju dobili živih v roke! Smrt fašizma! In ko je videla, da mi nobene rešitve, je ustrelila najprej svojo tovarišico, nato se sebe. Tako je junaka Vera ponosno umrla za domovino.«

Toda tudi Italijani so imeli mnogo žrtv, ker jih je presenetil partizanski bataljon, ki je prišel iz Kobarida čez Krn ter tako pomagal obkoljenim tovarišem.

Ranjeni in mrtve partizane so Italijni strahovito razmesarili. Telesa so

razumela: hranilno knjižico hranim jaz v Kopru, denar pa lahko dobiš ob koncu s privolenjem tvojih staršev. Sva se razumela? Tvoja pesem o pomladi je lepa in jo bom priobčil čim prej. Tudi spis o tulipanu.

KOVAČIČ DARINKA iz GORNJIH OTAV je napisala o medvedu, ki je prišel na Otave. Tudi vi jo boste lahko brali v našem koticu.

MLAKAR VINKO iz ICAVASI se pritožuje, da sem ga zadnjič pozabil omeniti v svojih odgovorih. Zelo žal mi je, ljubi moj Vinko, toda tvoje ime na pismu nisem našel. Za pozdrave se ti najlepše zahvaljujem in vam želim veliko uspeha pri tekmovanju. Tudi drugi pionirji iz Igavasi so pisali. TELIČ MARTA pravi, da so bili na izletu in da je bilo lepo. V šoli večkrat poslušajo radio. PERUŠEK MARIJA je opisala svojo rojstno vas Viševke, kjer je že zelena pomlad. Lepo pozdrave pošilja SPEH ANTON, ki rad igra šah. In še ŠRAJ MARJAN, ki se tudi veseli lepih spomladanskih dni.

Iz BRESTOVICE pri Kostanjevici na Krasu piše PIRC BERNARD in KOČIČ MARIO, ki se priglašata za tekmovanje. Pri njih že cvete sadno drevje in so priletele prve lastovke. Uganke bom ob priliki objavil, toda ne vem, kdo od njih jih je sestavil.

Burja

(Po naši narodni)

Piha, paha burja,
išče fanta Jurja.
Ali mladi Juri,
poje, vriska, tuli
gori ob potoki
s hlebom kruha v roki.
Burja polna glada
hleb njegov bi rada.

Čarobni kvadrat

VODORAVNO (in NAVPIČNO):

1. najboljša pijača; 2. planinski ptič;
3. otrok; 4. moško ime.

Sestavila

ČETRTEČ ANICA iz Tolmina

1	2	3	4
2			
3			
4			

LEŠNIKI

Učiteljica se učila mi,
in vendar mladost in starost uči.

★

Šest dni obleke njegova je bela,
in črna sedmi dan, ko več ne dela.

★

Siromak me pač ima,
bogatin me ne pozna.

★

Brez mene ptica ne more leteti.
Kdor piše, me tudi mora imeti.

Poslala BEČAJ JOŽICA
iz Cajnarjev

prestrašen zagledal pred seboj slap. Okoli mene je vse zasumelo, pemle se je in bučalo in še sam me vem, kdaj sem se znašel v globoki strugi skakljajoče Soče. Toda tudi tam nisem ostal dolgo. Soča me je vrgla na ravnilo in tam sem obležal. Zdej raste okoli mene trava in pisane rožice, nad seboj vidim modro nebo, pod seboj pa peneče valove naše Soče. Napisala ČETRTEČ ANICA, uč. III. a razr. gimn. v Tolmini

Veliko pospravljanje in nega stanovanja K svetovnemu dnevu zdravja

Poleg rednega vsakodnevne čiščenja stanovanja monamo vsaj dvakrat letno stanovanje temeljito pospraviti in očistiti. Ponavadi to delamo v jeseni in spomladi, dva daruma, ko se naše gospodinjstvo presmeri v zimski oziroma poletni režim. Za veliko spomladansko pospravljanje je primeren konec tega meseca, tako da bo stanovanje sveže in dišeče za praznik 1. maja.

Spomladi pri temeljitom pospravljanju in čiščenju stanovanja ter pohištva gospodinja obenem odstrani ter shrani vse nepotrebne stvari, ki smo jih rabili pozimi, da si v poletnih mesecih olajša delo. V prvi vrsti morate urediti zavese, ker so nabrle veliko prahu in saj pri zimskem kurjenju. Odstranili boste nekatere blazine, preproge in podobno. Nasprotno pa je težje pri jesenskem čiščenju, da opremimo stanovanje s čim več preprogami, pokrivali in blazinami, da je bolj udobno in toplo.

Najbolj praktično bo, da vse pospravljanje in čiščenje opravite naenkrat, toda pazite, da vedno zasigurate neke miren kot, kjer bodo lahko z družino jedli, kjer bodo lahko otroci pisali naloge in se učili ali igrali. Hišni red ne sme zaradi tega preveč trpeti. Dela samega pa se lotite takole:

Najprej pregledajte vse omare in predale ter v njih pospravite. Ob tej priložnosti vzemite iz naftalina letna oblačila, ki ste jih v jeseni spravili, ter zdaj položite na njihovo mesto zimska, ki jih ne boste več rabili. Potem pregledajte vse potrebne orodje — metle, krtače, omela, krpe — in si preskrbite, če nimate dovolj, sredstev za čiščenje (špirit, bencin, škrolo za parkete, sodo, sil-dol itd.)

Najbolj racionalno izkoristite čas, če čistite dva prostora istočasno. Ko n. pr. v drugi sobi ometate zidove in pometete tla, se v prvi sobi, kjer

ste to že nuredili, seseda prah, ki ga boste potem lahko temeljito izbrisali. Potem pa, ko v prvi pomivate vrata in okna, se seseda prah v drugi sobi. In ko se v prvi sobi sušijo tla, ki ste jih namazali ali poribali, delate to v drugi sobi in podobno.

Postopek čiščenja teče vedno od zgoraj navzdol. Najprej odnesite vse okrasne predmete v kuhinjo, kjer jih boste pozneje očistili. Če je le mogoče, zvezite na teraso ali pa na dvorišče vso posteljnino in tapetirane dele pohištva, kjer jih boste izprali. Potem snamete slike in odmaknete pohištvo od zida. Zavese stresete, spodvijete ter zavijete v stare krpe, v kolikor jih ni treba sneti in oprati. Na dolgo ščetko ali omelo navijete grobo krpo, s katero obrišete strop in vse zidove. Očistite peči ali radiatorje in temeljito obrišete prah s pohištva tudi na tistih straneh, ki so pri zidu in kjer navadno ne brišete. Pometete tla in greste v drug prostor, da se v tem seseda prah. Ko se zopet vrnete, obrišete še enkrat pazljivo prah s pohištva in tal, operete vrata, okna in peči, nato pa začnete z nego tal. Če jih ribate z vodo ali z bencinom ali samo strgate z žico in na novo namazete z loščilom, zopet kombinirate delo v dveh sobah hkratu. Ko tla osvetlite ali pa ko se posušijo, položite nanje čiste preproge in pohištvo. Nazadnje še v kuhinji očistite okrasne predmete (namizne svetilke, vaze, figure in podobno) ter jih z rokami in prtički vred razmestite po sobi.

O podrobnostih nege posameznih stvari vam bomo povedali prihodnjič.

Nekaj o parketih

Če parketi škripljejo, pomeni, da so presuhi ali pa slabo pritrjeni. Presuhi parket na debelo namažemo s tekočim voskom, ki ga pripravimo tako, da damo v liter bencina 25 dkg natriganega čebelnega voska in ga pustimo, dokler se ne raztopi (približno en dan). S tem potem namažemo deske in napolnimo tudi špranje med njimi. Če pa je kar ka desica slabo pritrjena, naj vam jo mizar popravi. Mogoče pa je kdo v vaši družini tako spreten, da bo lahko opravil tudi sam.

Zanemarjeni parket čistite tako, da ga zdrgnete z mešanico bencina in terpentina (vsakega polovico). Če to ne bo pomagalo, kupite ne predebelo žico za čiščenje parketov. Dobite jo v trgovinah s posodo ali železnino. Z žico zdrgnete v smeri kot so desice položene. Nadgrnjeni prah pometajte sproti v smetniko. Ko vse desice tako obdelate, pometite še z omelom in zbršite s suho krpo. Na koncu pobrišete še z močno ožeto, v mizli vodi namočeno krpo, ki ste jo natakili na omelo. Sedaj so desice zares čiste in namažemo jih z dobrim loščilom. Naslednji dan jih osvetlite s krtačo in krpo.

7. aprila 1948 je bila uradno razglašena ustava Svetovne zdravstvene organizacije. Zato se ta dan vsako leto praznuje kot svetovni dan zdravja z namenom, da bi se med najširšimi plastmi naroda zbudilo zanimanje za zdravje in zdravstvene probleme.

Letos poteka 100 let, kar je Florence Nightingale s svojim delom med ranjenimi in bolnimi britanskimi vojniki v Krimski vojni po svoji

Bluza z dekorativnimi našivi iz poljubnega blaga

zamislil izoblikovala nov lik zdravstvenega delavca — medicinsko sestro. Zato je letošnji svetovni dan zdravja posvečen skrbi za populacijo sestrskoga poklica. Medicinska sestra ni samo prvi sodelavec zdravnika, temveč — ob pravilnem tolmačenju sodobnih zdravstvenih načel — v resnici tudi pionir zdravja.

Čeprav je moderna medicina že davno osvojila načelo, da je lažje in uspešnejše, predvsem pa ceneje in bolj humano bolezen preprečiti kakor pa jo zdraviti, se v življenju ljudi — pa tudi zdravstvenih delavcev še vedno trdovito uveljavlja stara miselnost, ki vidi poglavitno zdravstveno dejavnost v bolnišnicah, ambulantah in podobnih zdravstvenih zavodih. Sodobna medicina skuša na podlagi znanstvenih dosegov obvarovati družbo vseh tistih pojavov, ki bi utegnili zrahljati njeno zdravje, s tem pa njeno gospodarsko in pridobitno moč ter tako ogroziti njeno blaginjo.

Tu ne bi posebej ocenjevali pomena medicinske sestre v kurativnih zavodih, ki je več ali manj jasen. Pač pa bi se pomudili pri malotrajnih, ki jih opravlja medicinska sestra kot nosilka boja za preprečevanje bolezni in kot zdravstveno-socialna delavka.

Že Florence Nightingale je prišla do globokega spoznanja, da tudi

najboljše bolnice ne morejo ljudem vrniti zdravja, če zanimanje za bolnika ne seže preko praga bolnice. Skrivnost, kako doseči splošno ljudsko zdravje, leži v ljudeh samih in načinu njihove življenja doma. Če naj sodobna bolnica resnično izpolnjuje naloge zdravstvenega središča, potem mora biti živo povezana s socialnim in gospodarskim življenjem in sploh z vsemi zdravstvenimi pomembnejšimi pojavi med prebivalstvom, ki ji je zaupano v zdravstveno oskrbo. V sodobnem zdravstvu se skrb za zdravje ne omejuje več samo na obolenje, ampak se razširja tudi na zdrave — prečesto le navidezno zdrave ljudi. Vse te živne in neposredne vezi med prizadetimi ljudmi na eni ter zdravstvenimi organi in zavodi na drugi strani naj bi vzpostavila in vzdrževala medicinska sestra v patronažni službi.

Medicinska sestra v patronažni službi povezuje v sebi medicinsko znanje s sposobnostmi pedagoga in socialne delavke. Njene naloge niso majhne. Njena osnovna skrb je v prizadevanju, da svojim oskrbovanem ohrani zdravje. Če pa obolenja le ni mogoče preprečiti in se bo moral njen varovavec zateči v bolnico, bo poskrbela, da zdravnika seznanji z okoljem in razmerami, iz katerih bolnik prihaja in kje se skrivajo zunanji vzroki bolezni. Zdravniku bo delo olajšano, saj v bolniku ne bo več gledal samo bolezenskega primera, temveč celotno osebnost kot rezultat notranjih in zunanjih vplivov. Po odpustu iz bolnice pa bo rekonvalescenta spremljala skrb patronažne sestre na njegov dom z namenom, da se po možnosti odpravijo vsi tisti vplivi, ki bi zavirali popolno ozdravljenje ali celo ponovno obolenje.

Vse te naloge pa more uspešno opravljati samo sestra, ki ima temeljito znanje o osnovnih dogmajih medicine, hkrati pa pozna tudi osnove mentalne higiene, pedagogike, socialnega skrbišva in naše družbene ureditve. Zato je potrebno, da si patronažna sestra v šoli pridobljeno znanje stalno izpopolnjuje, obenem pa so organi zdravstva dolžni, da ji nudijo možnost izpopolnjevanja s posebnimi tečaji in seminarji ter s specialnimi šolami. Predvsem pa so ji potrebne visoke moralne kvalitete. Patronažna sestra mora biti dograjena osebnost, spoštovati mora svoj poklic, biti čvrsto razgledana, uravnotežena, poštena, skromna in mora znati čuvati svoje poklicne tajne. Samo taka sestra uživa spoštovanje in zaupanje ljudi, kar je osnovni pogoj za njeno uspešno delo.

Tako odgovoren poklic pa zahteva temu primerno pripravo. Zato ni čudno, da se je v neki anketi v zadnjem času 95 % vprašanih sester izjavilo, da je po njihovem mnenju 18 let minimalna starost za vstop v

sestrsko šolo. V tej starostni meji je obsežna hkrati možnost temeljite splošne izobrazbe in zrele presoje, ali kandidatinja čuti v sebi veselje in lastnosti, ki so potrebne za ta poklic. Najbrž je sestrstvo najbolj izrazito poklicno poslanstvo žene v družbi, kajti težko bo najti bolj zaupnega svetovaleca bodoči materi in razvijajočemu se otroku ali primernejšega tolažnika trpečemu bolniku.

Pri nas so tradicije medicinske sestre zelo skromne in še nimajo globokih korenin. Pred prvo svetovno vojno je bila nega bolnika izredna domena priučenih redovnic, njihov dejavnost pa se je omejevala le na kurativne in nekatere socialne ustanove. Šele po prvi svetovni vojni so bile v naši državi ustanovljene prve tri šole za medicinske sestre, ki so med obema vojnima vzgojila okoli 1000 sester. Čeprav se je po osvoboditvi temu vprašanju v okviru danih možnosti posvetila vsa pozornost, vendar v tako kratkem času ni bilo mogoče izpolniti tako občutne vrzeli. V Sloveniji imamo danes 500 medicinskih sester, od katerih je nad polovico zaposlenih v izrazito kurativnih zavodih, slaba polovica pa dela pretežno v ambulantah in dišpanzerjih.

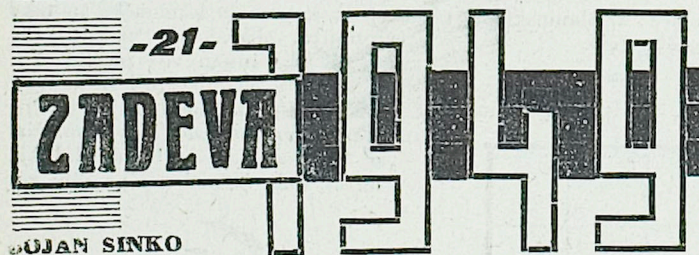
Med osvobodilno borbo je velika večina medicinskih sester pozitivno sodelovala, med njimi je bilo samo iz Slovenije 24 bork in aktivistk, 4 od teh so za osvoboditev dale tudi svoje življenje. Prav je, da se ob tej priložnosti spoštljivo spomnimo njihovega deleža v boju naših narodov za svobodo. Marijan Ahčin

Take obleke so se naučile izdelovati tečajnice kmetijsko gospodarske šole v Dutovljah

Dvodelne obleke so letos posebno priljubljene in nam jih prikazujejo vse modne kolekcije. Na naši sliki vidite dva modela takih oblek iz volnenega kot za pohištvo vzorčastega blaga. Oba modela sta okrašena z žametom.

OUAN SINKO

Proden so vstopili zopet na prosto, pod temnomodro indijsko nebo, sta zaljubljenca izvedela, da je veliki mogul Sah Jehan umrl kot ujetnik svojega sina v trdnjavi, ki sta si jo že v začetku ogledala.

Noč sta prebila v hotelu »Agra«, ki je bil urejen po britanskem vzorcu. Se preden se je Dolores zjutraj prebudila, je Ivan že imel v žepu vozna listka za nadaljevanje poti proti jugu. Vlak je odhajal iz Agre ob štirih popoldne in eno uro pred njegovim odhodom sta Ivan in Dolores zasedla svoji mesti v vagonu prvega razreda.

Tokrat je bil tudi ta prenapolnjen in vsepovsod je vladalo živahno vrvenje potnikov vseh starosti, ver, ras in kast. Vlak se je že začel premikati, ko je prisopihal na postajo bombayski brzovlak osrednjeindijskih železnic.

Ivanu je zastal dih. Pri oknu vagona prvega razreda je zagledal znani pojavi Agatje Semjonovne Popove in neznanca v beli tropski obleki, ki je vohnil za njim v zabavišču »Morski vrag« in pred hotelom »Kraljica Viktorija« v Singapuru. Za trenutek so se njihove oči srečale, dokler ni Ivan svojega pogleda umaknil in se spustil na svoj sedež. Agatja Semjonovna Popova in neznan agent iz Singapura sta jima za petami!

Razgovor z indijskim sprevodnikom ga je nekoliko pomiril. Naslednji vlak proti jugu odpelje šele opolnoči, v vsej Agri pa ni dobili avtoizvoščka, ki bi tvegali vožnjo po slabih cestah skozi nevarne džungle proti jugu.

Torej je za las ušel svojima zasledovalcema! Dolores ni smela o zasledovanju ničesar zvedeti, zato se je Ivan delal manj zaskrbljenega, kakor je bil v resnici.

Na postaji se jima je nudi ponoči in podnevi že z do-sedanega potovanja znani pogled. Ljudje, mršave kože in psi so skoraj povsod pričakali vlak. Mnogi ljudje so nosili s seboj svojo posteljnino, odeje in vzglavnike.

Pokrajina se je ves čas vožnje menjavala. Zdaj so se vozili skozi džungle, zdaj bopet skozi kamenito puščavo. V Madrasu, kjer sta morala prestopiti, sta videla na brezkončni promenadi ob morskem obrežju brezskrbne ljudi, ki so se v živahnem vrvežu premikali v obeh smereh. Neki indijski sopotnik ju je opozoril na mogočno javna poslopja, ki so jih pred leti zgradili Britanci v evropskem delu mesta, imenovanim White Town, ter na novo univerzo, ki so jo odprli med drugo vojno. Mestni predel, kjer bivajo domačini, je že od daleč opozarjal s krasnim tempeljem, posvečen bogu Sivi, na romantiko stare Indije.

Iz Madrasa je potekala železniška proga skozi pokrajino s po večini tropskim rastlinstvom, nazadnje pa so po 30 km dolgem mostu končno prišli na Ceylon. Most, ki je eden najdaljših na svetu, je zgradila neka ameriška družba in šteje ga med pomembna dela tehnike. Dolores se je skoraj onesvestila, ko je pogledala v globino, kjer so se penili morskii valovi.

V Talaimar — Pieru na Ceylonu sta morala izstopiti in počakati, dokler niso železničarji sestavili vlaka na Colombo. Med vožnjo se jima je nudi pogled na skrbno negovane plantaže. Pokrajina z riževimi polji v ravnini, palmovimi nasadi in grmovi čajevca v višinah je bila v primeri z južnoindijsko skoraj rajska in mnogo rodovitnejša. Colombo ju je prijetno presenetil s svojo krasno lego, lepimi zgradbami in marljivostjo svojih prebivalcev. Tudi njegova okolica s številnimi čajevimi plantažami je bila zelo privlačna.

Ivan in njegova spremljevalka pa nista imela časa za prirodne lepote in znanstvenosti mesta. Njuna prva pot je bila v pristanišče. Sreča jima je bila mila. Ob pomolu je bila zasidrana avstralska potniška ladja »Melbourne«, priprav-

ljena za pot v domovino. Ko sta uredila potrebne formalnosti, sta se vkrcala z ostalimi potniki na krov ladje, ki naj bi jima nudila za nekaj časa zatočišče pred njunimi zasledovalci.

Ladja je dvignila sidro in stroji v njeni notranjosti so pričeli veselo ropotati. Veliki vijak je razpenil morskovo vodo, da je dobila snežnobo bovo. Na krovu so bili zbrani vsi potniki in se poslavljali od rodovitnega in lepega otoka. Ivan je prijel Dolores za njeno desnico in ji ljubeče pogledal v oči.

Samo ena misel ga je v tem trenutku obdajala. Rešena sta svojih zasledovalcev in sedaj plujeta novi sreči nasproti! Dolores mu je vrnila stisk njegove roke, kakor da bi razumela njegove misli. Dolgo mu je zaljubljeno zrla v oči...

Ob istem času se je ustavil pred pomolom zaprašen avtomobil. Iz njega je izstopil Sam Brown, ki je divje zaklel, ko je zagledal odmikajočo se ladjo.

Agatja Semjonovna Popova je kakor mrtvoudna obsedela v avtu. Sedaj ji ne preostane drugega, kot vrniti se in prepustiti vse ostalo polkovniku Josifu Visarionoviču Kudrjancu, konzulu in poveljniku izpostave NKVD v Pekingju ter vodji sovjetske tajne službe na Daljnem Vzhodu...

8. poglavje PRI KRASOTICAH NA OTOKU BALI

Do pristanišča v Port Darwinu v Australiji je ladja »Melbourne« dvakrat vrgla sidro. Prvič je utihnila pesem njenih strojev v Tandjong Prioku, novem pristanišču v Bataviji na Javi.

Ladijski častnik, ki si je poiskal družbe obeh beguncev zaradi Dolores in njene lepote, ju je povabil v eleganten hotel v evropskem delu mesta, kjer so jim postregli z vsemi posebnostmi javanske kuhinje. Do odhoda ladje je bilo še dovolj časa.

Ivanu ni bilo ravno najprijetneje pri srečanju, ko je sprejel povabilo prijaznega in malce vsiljivega ladijskega častnika, ki je ob vsakem novem poklonu poljubil njegovi Dolores roko. Ko je »Melbourne« zapuščal pristanišče v Colombo na Cey-

Taborniška organizacija je važen činitelj vzgoje mladega rodu

Z razvojem modernega načina življenja se človek vedno bolj oddaljuje od narave in stiska v nemirnih in zatohlih mestnih ulicah, kjer se čisto predaja razvadam, namesto da bi si privoščil počitka v čistem, svem zraku v naravi. Vendar se človek nikoli ne bo mogel odpovedati moči, s katero ga narava vabi vase, in klicu, ki mu pravi, da je še vedno njen del. Veliki francoski revolucionar Rousseau ni zaman dejal: »Retourneons à la nature!« Skoraj istočasno, sredi 18. stoletja, je pedagog J. B. Basedow (1723 — 1790) zbral okoli sebe nekaj mladine in jo prepeljal v naravo na nekakšno taborenje, kjer jo je hotel utrditi. Nato so se vrstili še drugi pedagogi in pisatelji, ki so vzpodbujali ljudi k temu načinu življenja. Toda le-ta šele v današnjem času doživlja vedno večji razmah. Skoraj po vseh evropskih državah so organizacije, ki omogočajo mladini, predvsem mestni, da se sprostijo daleč od mestnega vrveža, da potuje in spoznava nove kraje.

Mlad človek, ki doživlja prve stopnje svojega duševnega in telesnega razvoja, rad sanjari o pustolovščinah nekje sredi neprehodnega gozda, o skrivnostnih nočeh, o raziskovanjih in se kaj rad postavlja v kožo nenavadno močnega in lepega junaka. To je čista mladostna romantika, ki jo nekdo več, nekdo manj — vsakdo mora doživeti. Ravno v tem času je največja nevarnost, da sicer nepokvarjen mladoletnik pride v stik s slabo družbo in zaide na stranpoti. Zato ta doba odloča o tem, kaj bo kdo v življenju. Najprej je treba takega človeka razumeti, ga prepeljati v naravo in tam naj na pravi način zadosti njegovim plemenitim čustvom. Sredi gozda, ob žuborenju potoka, ki teče poleg šotorov, se bo otroku zazdelo, da so se njegove sanje uresničile. Tedaj je treba spoznati njegova nagnjenja do igre, do vsevednosti, do priljubljenega dela in jih izkoristiti. S primerno gozdnimi igrami ga bomo učili spretnosti, opazovanja, vdihnili mu bodo prisotnost duha. Tu bo spoznal in vzljubil naravo. Ko bomo videli, da se kdo posebno zanima za šport, za topografijo, za fototehniko, za prvo pomoč, za signalizacijo itd., mu bomo pomagali z nasveti in za uspehe nagradili. Če hočemo pri vsem tem uspeti, moramo paziti, da med mladim tabornikom in vzgojiteljem ni nobene razlike, tabornik ne sme biti objekt vzgoje, ki mu starejši vtepa učenost v glavo, temveč osebnost, ki se ne sme čutiti podrejena drugim; zato so v naši organizaciji vzgojitelji in učenci taborniki sami, ki zavestno in prostovoljno poslušajo nasvete starejših voditeljev. Na taborniku se stari in mladi vsi tikajo, žive v tovariških odnosih, a pravila lepega vedenja jim niso tuja. Uče se poštenosti, skromnosti, so življenjski optimisti in verujejo v zmago pravice. V zakonih ZTS (Združenja tabornikov Slovenije) bomo tabornik je odločen in vztrajen,

skromen in varčen, discipliniran in zvest, je vzdržan in čist, delaven in utrjuje telo... skratka, ta organi-

zacija hoče vzgojiti človeka, ki mora poleg teh lastnosti imeti tudi pravi pogled v življenjske resnice. Zavračati mora verske dogme ter poznati pravi pomen napredka v

znanosti, tehniki, kajti takih ljudi potrebujemo za naš socialistični razvoj. Vse to delajo ob igri in petju sredi narave taborniške organizacije in ne brez uspeha.

Zato se taborništvo vedno bolj širi po naši domovini in našlo je plodna tla tudi pri nas. Nad 60 mladih ljudi nas je lani v Kopru ustanovilo družino »Srebrnega galbaca«. Doslej smo molčali, ker je naše delo šele v povojih, vendar smo polni volje in prepričani, da bomo z levim vzgledom dali pečat našemu morju, da bomo znali pritegniti tudi Italijane in s tem utrjevali bratstvo med nami. Želeli bi, da bi ljudje, predvsem starši, razumeli pomen našega truda in nas podprli, ne pa gledali v nas z nezanimjem.

Naša največja želja pa je, da bi se ta tako važna organizacija pri nas utrčila in razširila tudi po vaseh, kjer se je kot malokje v naši republiki razpaslo med mladino pijančevanje, ponočevanje itd., kjer mladi ljudje zaradi tujcev niso nikoli imeli priložnosti seznaniti se z lepim, plemenitim in naravnim življenjem.

V znamenju priprav za okrajni mladinski festival v Postojni

Mladina v nekaterih občinah postojnskega okraja se že pripravlja na okrajni festival, ki bo od 30. maja do 6. junija. Med tednom bodo po občinah kulturni nastopi, najboljše skupine bodo potem nastopile v Postojni.

V Ilirski Bistrici se najbolj pripravlja mladina timovskega okraja, ki bo nastopila s folklornimi skupinami, ki pridno vadijo. Ta aktiv ima tudi svoj nogometni klub, ki je edini v Il. Bistrici. Obstoja tudi dve ženski ekipi odbojke. Največ mladine iz Timovega okraja se pripravlja na mladinskem pevskem zboru SKUD, ki je eden od najboljših v okraju. Dramska skupina se bori s težavami vodilnega kadra. Nekateri člani vodstva aktivna se borijo za to, da bi vse skupine priključili SKUD in ustanovili svojo mladinsko sekcijo. To bi bilo za tak center, kot je Il. Bistrica, še najboljša rešitev.

Na Pivki je bila pred kratkim ustanovljena pri SKUD mladinska sekcija, v okviru katere bo začela delovati najprej dramska skupina. Če bo hotela Pivka biti zastopana na festivalu, se bosta morali prosvetno društvo in vodstvo mladine tesneje povezati in razpravljati o sporedu.

Največ pričakujemo od postojnske mladine. Dramska skupina v Dijaškem domu je že pričela s študijem francoske komedije »Dnevi naše sreče«. Na festivalu bo nastopal dijaški moški pevski zbor. Nedvomno bo prispevala tudi mestna

mladina v okviru mladinske sekcije SKUD.

Na pobudo mladinskega komiteja LMS je bila pred kratkim med vso mladino, ki živi v Postojni, izvedena anketa za vključitev v mladinsko sekcijo SKUD. Anketa je pokazala, da je velik del postojnske mladine pripravljen na udeleževanje na prosvetnem področju. V posamezne skupine, ki bodo delovale v okviru sekcije, se je prijavilo nad 120 mladine. Nedvomno bo vodstvo SKUD znalo rešiti vprašanje voditeljskega kadra in tako dati zaposlitev tej mladini.

V Hruševju se od začetka aprila vrši gospodinjski tečaj, ki ga vodi učiteljica Slava. Tečaj obiskuje 28 mladink. Tečajnice pripravljajo kulturni spored, ki ga bodo podale v dnevi festivala in obenem proslavile zaključek tečaja.

Marija Vogric

Realiteta agencija Koper

prevzema v komisijsko prodajo vse vrste premičnin in nepremičnin. Ima na razpolago za prodajo nekaj privatnih hiš v Kopru in Piranu ter več obdelovalnih zemljišč v bližini Kopra, v Izoli in v Pradah.

ISTOČASNO NUDIMO:

fotoparate, radio aparate, kuhalnike, razne komade pohištva, pisalne in računske stroje, stroje za mešanje testa, razno konfekcijo in drobni inventar za gostinska podjetja.

Radio Koper

Najvažnejši programi od 16. IV. do 20. IV. 1954

Petek, 16. IV.: 11.00 Overture znanih oper; 13.45 Lohka in zabavna glasba, vmes objave; 14.00 Kulturni razgledi; 14.15 Glasba po željah; 17.40 Slavonske narodne melodije; 18.15 Klavirske skladbe vam izvaja pianistka Damjana Bratuževa; 21.00 Slušna igra: M. Gorki »Vasa Železnova«; 22.00 Marko Tajčević: Balade Istriča Kerempuha — Janez Matičič: Preludij, arija in nocturno.

Sobota, 17. IV.: 13.45 Lohka in zabavna glasba, vmes objave; 14.15 Šport doma in po svetu; 14.40 Pojo fantje na vasi; 17.30 Dalmatinske narodne pesmi; 21.30 Izbrano cvetje z domače grede; 22.00 Z mikrofonom po Primorskem: Idrija.

Nedelja, 18. IV.: 8.15 Slovenske narodne; 8.30 Za naše kmetovalce; 9.15 Mladinski tehnik; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Z mikrofonom po Primorskem: Idrija; 16.00 Obiskali smo pevsko zbor na Primorskem; 17.00 To je Jugoslavija: narodne pesmi in plesi; 18.30 30' veselih ritmov za nedeljski večer.

Ponedeljek, 19. IV.: 11.00 W. A. Mozart: Overture k operi »Don Juan« Max Bruch: Violinski koncert v G molu; 11.30 Našim ženam; 13.45 Lohka in zabavna glasba, vmes objave; 14.30 Obzornik; 14.40 Ljube-

zen pesmi; 17.20 Igra violinist Igor Ozim, pri klavirju Hilda Horak-Casova.

Torek, 20. IV.: 13.45 Lohka in zabavna glasba; 14.30 Kulturno življenje na Primorskem; 14.45 Poje komorni zbor iz Trsta p. v. Ubald Vrabca; 17.20 Igral bo orkester Andrej Kastelanec; 20.00 Giuseppe Verdi: Ernani — lirčna drama v 4 dejanjih 22.10 Vabimo na ples.

Jadran

TISKARNA IN KNJIGOVESNICA KOPER, NABREŽJE JLA ŠT. 24 RAZPISUJE NATEČAJ ZA

šefa računovodstva

Ponudbe na upravo podjetja. Plača po tarifnem pravilniku

KNJIGOVODKINJA, samska, samostojna in zanesljiva, večja knjigovodskih, pisarniških in blagajniških del ter korespondence z 8-letno prakso bi rada premenjala službo. Ponudbe na Jugoreklam Ljubljana Kidričeva 6

PODJETJA, ZADRUGE, USTANOVE!

Predlog družbenega plana okraja Koper za leto 1954

BO V PRODAJI OD 16. APRILA 1954, PRI VRATARJU LJUDSKEGA ODBORA OKRAJA KOPER — CENA 600.— DIN

Komisija za razpis mesta Direktorja Projektivnega urada v Kopru razpisuje v smislu 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov

mesto direktorja

Projektivnega urada v Kopru

Pogoji: gradbeni inženir ali arhitekt-projektant z 10 letno prakso. Prošnji je priložiti strokovni in osebni življenjepis. Vloge je nasloviti na Okrajni ljudski odbor Koper najpozneje do 25. aprila 1954.

INDUSTRIJSKO PODJETJE

„SALVETTI“

NUDI NASLEDNJE PROIZVODE:

PRALNO MILO: »PALMA« BELO, »ISTRA« ZELEN, »CAPRA« RUMENO ★ PRALNO ODISAVLJENO MILO BREZ ZAVITKOV IN V ZAVITKIH ★ TOALETNO MILO ROZA IN RUMENO ★ MILNI PRASEK »PULITO« ZA FINE TKANINE ★ PRALNI PRASEK ODPRIT IN V ZAVITKIH ★ KRISTALNO SODO ★ PARKETNI VOSEK ★ LOŠČILO ZA ČEV-LJE »PERLA« ★ PRALNO TEKOČINO »VARECCHINA«

GOSPODINJE, ZAHTEVAJTE IN KUPITE VEDNO IN POVSOD NAŠE PRVOVRSTNE PROIZVODE, KI VAS BODO V VSAKEM OZIRU ZADOVOLJILI.

lonu, je s krova ladje opazil avto, čigar potnika sta zamudila odhod parnika. Ker pa se je ladja vedno bolj oddaljevala, ni mogel videti, da sta bila potnika Agatja Semjonovna Popova in singapurski agent Sam Brown. Toda dobro je vedel, da sta mu oba sledila iz Indije na Ceylon, odkoder jima je z Dolores pred nosom popihala.

Da bi mu sledila z naslednjo ladjo, tega se niti ni bal. Predvideval pa je možnost, da je Agatja Semjonovna Popova alarmirala moskovske agente v Bataviji in Port Darwinu v Avstraliji.

»Zadeva 1949« vendar ni bila od muh!

Ladja je imela predviden postanek še na otoku Bali, toda tam je bilo manj pričakovati sovjetskih agentov kot v Bataviji in v Port Darwinu. Zato se je nameraval z Dolores na otoku Bali tudi izkrcati in nadaljevati pot v Avstralijo enkrat pozneje, čeprav je vzel vozne listke do Port Darwina, kar je Agatja v pristanišču v Colombe na Ceylonu nedvomno tudi izvedela.

Ob prihodu ladje v batavijskem novem pristanišču Tandjong Priok so njegove oči pozorno opazovale množico, ki je na kopnem pričakovala ladjo. Vendar ni niti ob vkrcanju novih, niti takrat, ko je v družbi z Dolores in ladijskim častnikom stopil prvič v življenju na otok Javo, opazil ničesar, kar bi lahko potrdilo njegov sum. Seveda je računal s tem, da sovjetski agenti ne bi takoj izdali svoje prisotnosti, tudi če bi se v zadnjem trenutku vkrcali na ladjo.

Če bi Ivan vedel, kako stopi stvari v resnici, bi si seveda moral priznati, da ima strah velike oči, kajti nobena juha se ne poje tako vroča, kot se skuha. Tudi na otoku Bali se mu v tem primeru ne bi bilo treba izkrcati, kajti Agatja Semjonovna Popova ni ukrenila zoper njega ničesar, ko se je v pristanišču v Colombe na Ceylonu zavedala, da ji je zaljubljeni parček ušel in da njena moč ni tolikšna, da bi mu lahko škodovala.

Vdana v uso do se je vračala v Peking, kjer je izrekel polkovnik Kudrnjacev po posvetovanju z Moskvo zadnjo besedo o usodi svoje dosedanje najozojše sodelavke in tajnice

ter njenega varovanca, ki mu je v Bombayu nehoti omogočila beg. Vedela je, da se bo morala pokoriti ne zaradi malomarnosti, temveč zaradi tega, ker je s preveliko vnamo izvrševala vse številne naloge, ki ji jih je naložil že v Pekingu in pozneje po Dunu v Singapur polkovnik Kudrnjacev, pri tem pa zanemarila svojo glavno nalogo: lažnega Sturta Masona in namen njegovega potovanja, ki mu je Moskva pripisovala največjo važnost.

Agatja Semjonovna Popova je spoznala, da je človek slabotno bitje, ki ne zmore prevelikega bremena. Tudi prevelika vnama ni vedno koristna, kajti zaradi nje lahko človek pozabi prav tisto, kar nikoli ne bi smel. Najhujše pri vsej stvari je bilo to, da je doživela brodom ona, Agatja Semjonovna Popova, ki je v svoji karieri prekosila prenekaterega moškega tovariša in ki je v lastne sile popolnoma zaupala, kakor so vanjo zaupali vsi njeni predpostavljani od Pekinga do Moskve.

Zvečer istega dne, ko je »Melborne« dvignil v novem batavijskem pristanišču Tandjong Priok sidro in zarezal valove na vožnji proti otoku Bali in Timorskemu morju, je Ivan prvič v svojem življenju spoznal, kaj je ljubosumnost.

Mladi ladijski častnik, ki ju je v Bataviji povabil na kosilo, se je venomer sukal okrog Dolores, kakor da ne bi imel sicer nobenega opravila. Po večerji je na krovu zaigrala godba in številni pari so se zavrteli pod zvezdnatim nebom.

Z zahoda je pihal osvežujoč veter, tako da je bilo na krovu po vročem dnevu prav prijetno. Ivan ni bil plesalec in Dolores je ob zvokih plesnih melodij ves večer slonela v objemu svojega plesalca, ladijskega častnika, ki je bil po rodu Novozelanec. Ker se je Dolores že na haciendi svojega očeta, ki je prebil večji del svoje mladosti v severnoameriški državi Ohio, naučila angleščine — kar ji je za njenega življenja v Singapur zelo koristilo, obenem pa se je v tem jeziku sporazumela tudi z Ivanom — jo je dvorjenje njenega novega častila zelo zabavalo, hkrati pa njeni ženski ničernosti nadse laskalo. Njena ljubezen do Ivana je bila prav tako velika kot v začetku njenega znanstva, če ne še večja,

toda iz singapurskega zabavišča »Morski vrag« je bila vajena dvorjenju in slavošpevom svoji lepoti, čeprav obiskovalci zabavišča — večinoma mornarji vseh narodnosti — za svoje dvorjenje niso vedno izbirali najprimernejših oblik in izrazov.

Ko sta se vračala v svoji kabini, je prišlo med njima do prvega in zadnjega prepira, tako da mu je Dolores, užaljena zaradi njegovih sumničenj, perd nosom zaloputnila vrata svoje kabine.

Zjutraj, dan pred pristankom na otoku Bali, je bilo vse zopet v najlepšem redu. Ko je prišla Dolores pred zajtrkom v njegovo kabino, ga je blesteč nasmeh njenih ustnic popolnoma razorožil. Dan jima je potekel v najlepšem soglasju in zvečer jo je Ivan moral celo prositi, naj ne odreče plesa svojemu častilu v uniformi ladijskega častnika.

Ze pred pristankom v zalivu Padang na otoku Bali sta Ivan in Dolores z ladje ugotovila, da se otok v mnogočem razlikuje od Ceylona in Jave, koder ju je peljala pot prejšnjih dni. Na kopnem sta se znašla sredi nedotaknjene vzhodnjaške romantike, bogastva tropskega rastlinstva ter delavnih in miroljubnih domačinov malajskega porekla, ki so v letu 1949 živeli življenje svojih prednikov pred stoletji. Se eno posebnost sta kmalu ugotovila: na otoku je bilo mnogo več žena kakor moških. Slednji so opravljali samo težka dela. Zene niso do pasu nosile nobene obleke in so priklenile še tako hladnega opazovalca s svojo lepoto, ljubkostjo in popolnostjo telesnih oblik. Ivan in Dolores sta se še mnogo po svojem bivanju na otoku Bali spominjala njihovih ljubkih kretanj pri hoji in zajemanju vode ter njihovega veselega in lahkega obnašanja.

Bali, nekdanji polotok otoka Jave v Indijskem oceanu, se jima je predstavil kot pravcati raj. Najbolj ga imajo radi pač sami prebivalci Balija in mislijo, da je pojem nesmrtnosti v tem, da se spet rodiš na njihovem lepem otoku.

TELESNA VZGOJA

SPORT - ŠAH

Odred se poslavlja od prve lige

Po porazu z zagrebško Lokomotivo so največji optimisti še vedno upali, da bo Odred v zadnjem trenutku presenetil in »vstal od mrtvih«. To upanje pa je po porazu v Sarajevu popolnoma splahnelo in ima Odred samo še teoretično možnost za obstoj v prvi ligi. Tako mora med drugim premagati Dinamo v Ljubljani in Partizana v Beogradu. Seveda teh fantastičnih kombinacij nihče ne jemlje resno in se bomo morali pač zadovoljiti s svojim predstavnikom v drugi ligi.

Mnogi strokovnjaki razpravljajo o vzrokih Odredovega neuspeha in menijo, da je glavni vzrok v neobremenosti in malodušju moštva, ki ob vsakem neuspehu takoj izgubi moral. Nekoliko je kriva tudi ljubljanska publika, ki igralce že ob manjših napakah izžvižgava, namesto da bi jih vseh 90 minut podpirala, kakor se to dogaja na drugih igriščih. Pereč problem v Odredovem moštvu in sploh v slovenskem nogometu pa je tudi vprašanje mladine, ki ga zelo zanemarjamo. Če ne bomo imeli rezervnih mladih kadrov, bomo seveda tudi v prihodnje capljali za drugimi republikami.

Piran v vodstvu

Vsa nedeljska srečanja v zahodni slovenski nogometni ligi so bila zelo borbeno in so se končala s tesnimi rezultati. Vodeči Piran je gostoval na Jesenicah in z enim samim golom spravil ves izkupiček v svoj žep. Za tekmo je bilo precej zanimanja, saj so Jesenčani zadnje tedne v precejšnji formi in so slavili že dve zmagi. Vendar se tokrat pregovor »v tretje gre rado« ni uresničil. Glede samega poteka igre moramo omeniti, da so domačini igrali preostro in mestoma tudi surovo. Zlasti pa je treba obsoditi nešportno postopanje nekaterih gledalcev in igralcev, ki so zmerjali Pirančane z najbolj grobimi šovinističnimi psokami.

Koprski Aurora je gostovala v Novi Gorici in izgubila srečanje s tesnim rezultatom 0:1. Igra je bila zelo fair, zlasti po zaslugi dobrega sodnika. Čeprav zmagi domačinov ni kaj oporekati, bi po poteku igre bolj odgovarjal neodločen rezultat.

Največje presenečenje tega kola pa je neodločen rezultat med Domžalami in Železničarjem iz Nove Gorice. Moštvo Domžal, ki je dosedaj vse tekme izgubilo, je popolnoma zaslužno osvojilo točko na domačem igrišču.

Postojnčani so gostovali v Ljubljani in izgubili srečanje z Odredom B 1:2. Igra je bila zelo slaba. V Ljubljani je bila na sporedu tudi tekma med Slovanom in Krimom, ki se je končala neodločeno 1:1.

Do prihodnje nedelje je tabela zahodne slovenske lige naslednja:

Piran	10	7	1	2	26:10	15
Slovan	11	5	4	2	18:19	14
Aurora	10	6	1	3	23:12	13
Branik	11	6	1	4	24:22	13
Postojna	10	5	0	5	23:17	12
Železničar	11	4	4	3	24:19	12
Krim	11	4	3	4	22:20	11
Jesenice	11	3	1	7	17:28	7
Domžale	11	0	1	10	8:39	1

(izven konkurence)

Odred B 12 6 3 3 36:18 15
V nedeljo sta na sporedu dve najvažnejši tekni prvenstva in sicer v Kopru Aurora-Piran in v Postojni Postojna-Branik.

NOGOMETNA TEKMA V IDRJI

Po dolgem času je bila v Idriji zopet nogometna tekma. Domače moštvo ŠD Rudar se je srečalo z garnizonom Tolmin in doseglo neodločen rezultat 3:3. Upajmo, da bo ta delni uspeh idrijskih nogometašev pripomogel k večji aktivnosti na tem področju in da bomo kmalu gledali tudi prvenstvene tekme.

ŠAH

OKRAJNO MLADINSKO PRVENSTVO V IDRJI

V Idriji so se dni zaključili prvo mladinsko okrajno šahovsko prvenstvo, ki se ga je udeležilo 12 mladincev iz Kobarida, Tolmina, Cerknega in Idrije. Prvo mesto je osvojil Marijan Rozman iz Tolmina z 10 točkami, drugo Ladislav Slokar iz EGŠ Cerknja, tretje in četrto Viljem De Bera (Tolmin) in

Valerij Bizjak (Kobarid), peto Srečko Logar iz Idrije in šesto Anton Šerbec iz EGŠ Cerknja.

Prvi štirje igralci so si priporili IV. kategorijo. Na prihodnjem mladinskem okrajnem prvenstvu bodo lahko sodelovali vsi, ki so letos osvojili vsaj 50% točk.

KOPRSKI ŠAHISTI NADALJUJEJO Z GOSTOVANJI

V okviru številnih gostovanj, ki so jih koprski šahisti priredili v zadnjih mesecih, so preteklo nedeljo obiskali tudi Piran, Portorož in Sečovelje. V vseh treh krajih so jih zelo ljubezno sprejeli. Najboljši rezultat so dosegli Koprčani v Sečoveljah, kjer so zmagali s 6 in pol: 2 in pol, v Piranu so igrali neodločeno 4:4, v Portorožu pa so izgubili z visokim rezultatom 2:6. V večini primerov so bile partije borbeno, le v Portorožu so nekateri igralci Kopra vzeli stvar nereno in izgubljali partije že po nekaj minutah. Kljub vsemu pa moramo ugotoviti, da so igralci Portoroža zmagali popolnoma zaslužno z visokim rezultatom, ker niso bili samo boljši v igri, ampak tudi borbeniji.

Dekansko šahovsko društvo je v dobi treh mesecev, odkar so ga ustanovili, pokazalo precejšno aktivnost. Organizirali so med drugim tudi brzoturnir in dve simultanki. Nedavno so se v dveh srečanjih sprijeli z drugim moštvom Kopra in dosegli neodločen rezultat 1:1. Doma so izgubili s pol: 7 in pol, v Kopru pa so zmagali s 4 in pol: 3 in pol.

Društvo ima lastne prostore za igranje šaha, kjer se vsak večer zbira precej mladine in tudi starejših ljubiteljev šahovske igre. V načrtu imajo tudi organizacijo učnih ur teorije šaha, kar bo nedvomno pripomoglo k napredku kvalitete te igre v Dekanih.

G. M.

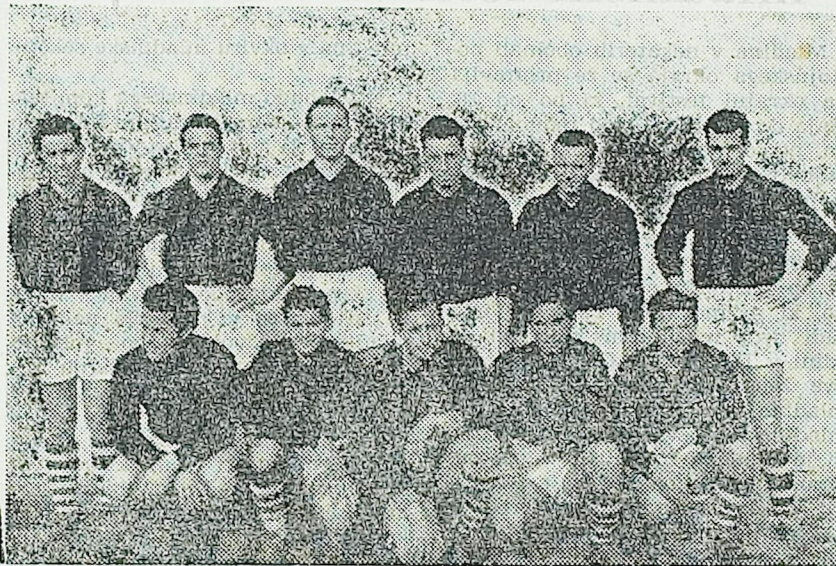
SIMULTANKA VASJE PIRCA V POSTOJNI

Državni šahovski prvak, vele mojster Vasja Pirc je v četrtek odigral v Postojni simultanko proti 35 nasprotnikom. Dobil je 31 partij, dve izgubil in dve remiziral. Vele mojstra sta premagala Zabukovec in Stegelj. Simultanka je vzbudila v Postojni precejšnje zanimanje.

S. Č.

V SEŽANI BO LETOS DOGRAJEN NOV TELOVADNI DOM

Sežansko društvo za telesno vzgojo Partizan je priredilo v ponedeljek v kinodvorani uspešno akademijo, na kateri so nastopili pionirji in pionirke ter mladinci in mladinke. (Podrobno poročilo prihodnjic.)

Za nedeljsko tekmo med Aurora in Piranom, ki bo v Kopru, je po vsem okraju veliko zanimanje. Moštvo Aurore (na sliki) ima v primeru zmage še vedno lepe izgleda za osvojitve proga mesta v zahodni slov. ligi.

BARBA VANE PRAVI...

Kakor sem zadnjič obljubil, me je zaneslo v postojnski okraj, da si ogledam turistične in higienske zanimivosti. Seveda sem najprej pokukal po Postojni kot središču ne samo okraja, temveč svetovni prestolnici jam. V samo jamo nisem šel, ker so mi rekli, da jo obnavljajo in belijo za prihod gostov iz inozemstva, ki bodo prinesli cel kup deviz. Za danes sem pa popil kavo v mestni kavarni, toda nisem mogel ugotoviti, če je bila Mocca, Portoriko ali Santos. O higieni pa se ne morem preveč pohvalno izraziti, ker se tudi Postojnčani jezijo, da jim kavarna ne dela preveč časti. Ogledal sem si tudi druge gostinske obrate, v katerih je bilo jako bučno; da bi bilo rogoviljenje popolno, so povsod poskrbeli radijski aparati, ki so posnemali kraško burjo, kadar je na vrhuncu svoje moči.

Če pa hočete dobiti pravo sliko o snagi in redu v Postojni, vam priporočam, dragi turisti, da najprej obiščete dvorišče, kjer ima okrajna pošta svoje skladišče. To vam je v Lavrenčičevi hiši. Iz vseh oken, ki mejijo na dvorišče, vam vsako toliko lahko zleti na glavo kakšen kos lesa, curek vode ali pa še kaj drugega. Najbolje bi bilo, da bi za obiskovalce te znamenitosti pošta nabavila brindiran avto. Postojnski »secret office« je pa poglavje za sebe. Vsi se spotikajo ob to ustanovo javnega pomena, vendar se jo radi vsi poslužujejo. V turistični predsezoni prirejajo v Postojni razne športne nastope. Tovariši TRUDBENIKI iz gradbene stroke se celo vadijo v klobutanju in boksanju kar v mestni kavarni. Bilo je zelo zanimivo, in tudi vstopnine niso pobirali. Korel je imenitno zletel čez mize, Lado v peč in še nekdo, ki hoče za vsako ceno ostati nepoznan, je pomolil podplate v zrak. Mene je kar strah

spreletel in sem jo popihal iz Postojne v Slavino, kjer bi tudi radi uganjali turizem. Da bi se tuji čim bolj zabavali, so poskrbeli z globokimi jamami na glavni cesti, da si ne bi kdo polomil nog. Na vogalu neke hiše pa skrbno čuvajo zgodovinski napis Via al colle, da bi tudi zgodovinarji kaj o njih pisali.

Ko sem se vračal skozi Hrašče, so mi pokazali na okrajnem posestvu Pivka kar tri traktorje, ki so čez zimo dobili tako lepo rjasto barvo, kakor da so namenjeni za razstavo na zagrebškem velesojmu. Traktorji so se krasno prezačili pod zvezdami in in sence, da sedaj ne vedo, kaj bi z njimi počeli.

Ko sem se vračal proti Kopru, so me v Kozini napadli nekateri Hrpevi, zakaj prekladam tovarno steklene galanterije iz Hrpe v Kozino, ko je vendar med Kozino in Hrpeljami takšna razlika in oddaljenost, kakor med New Yorkom in Čikagom. Ko sem prišel v Koper, sem hotel z avtobusom v Šmarje, toda za odhod avtobusa sem moral zvedeti pri raznih šoferjih, ker je potovalni urad »Adria« vrgel od jeze vozni red v morje.

Pozanimal sem se tudi za društveno dejavnost v Kopru in zvedel, da je razen pevskega društva Svobode najbolj aktivno in precej številno društvo penzionerjev. Njihov izvršni odbor zaseda dnevno po dve uri in vsak dan reši po en domač in po en svetovni problem. Če bi Organizacija Združenih narodov zvedela za naše penzionerje, bi jih prav gotovo imenovala za svetovne palestinskega in kašmirskega vprašanja.

Nekateri se pritožujejo, da je Koper preveč mrtvo mesto, in da njegovi prebivalci sploh ne znajo na glas govoriti. To sem ugotovil tudi jaz, ko sem se pozno ponoči vračal

Lep uspeh koprskih srednješolcev

V soboto in nedeljo so bila v Kopru tekmovanja v lahki atletiki, nogometu, odbojki, košarki, šahu in namiznem tenisu med dijaki iz Kopra, Pazina in Rovinja. Tekmovanja so bila zelo zanimiva in živa, saj je na njih sodelovalo lepo število dijakov in dijakinj — okoli sto je bilo vseh tekmovalcev. Po končni oceni vseh disciplin so dosegli koprski dijaki 154 točk in s tem tudi prvo mesto, saj so ostali Rovinčani, ki so drugi, kar za 45 točk za njimi, medtem ko so Pazinčani na tretjem mestu komaj z 80 točkami. Prvi dan tekmovanja niso imeli koprski dijaki resnih nasprotnikov, razen nekaterih Rovinčanov. Pobrli so lepo število prvih mest in so pustili Rovinčane za 32 točk za seboj, medtem ko so ostali Pazinčani na 57 točkah. Drugi dan tekmovanja pa je bil nekoliko bolj ugoden za Pazinčane, ki so se nekoliko popravili in pustili skupaj s Koprčani Rovinčane kar za 8 točk za seboj, vendar so svojo borbenost pokazali prekasno.

Med posamezniki je bil najbolj uspešen dijak iz Kopra — Srečko Krizmančič, ki je odnesel tri prva mesta in sicer v metu diska (34,93 m), v metu krogla (12,62 m) in v metu kopja (38,18 m), tako da ni imel resnih konkurentov. Od Koprčanov se je izkazal še Bertok Sil-

vam v skoku v višino (1,55 cm), Bertok Gorazd v teku na 1000 m in Milan Hočvar, ki je bil za Krizmančičem najboljši med moškimi. Od Rovinčanov je bil najuspešnejši Fabris, ki je zmagal v skoku v daljino (5,88 m) in v teku na 100 m (12"1), med Pazinčani pa je pokazal večje sposobnosti samo Volf.

V štafeti 4x100 so zmagali Rovinčani v času 50"8. Med ženskami pa niso imele Koprčanke večjih nasprotnikov in so pobrale vsa prva mesta. Najboljša je bila Grželj Božena, ki se je pokazala kot prav dobra tekačica, saj je zmagala na 80 m (11"3) in na 200 m (31"). V skoku v višino je zmagala Metlika iz Kopra (1,26 cm), v skoku v daljino Zagova (3,97 m) in v metu krogla Fukova (9,06 m).

V nogometni tekmi, ki je bila tudi v soboto, je združena enajstotica Rovinja in Pazina dosegla proti Kopru neodločen rezultat 3:3. V odbojki so si bila moštva ena-vredna in si tudi nabrala po 2 točki, medtem ko so Koprčanke premagale Rovinj in odnesle prvo mesto. V košarki so pazinske dijakinje odnesle 6 točk p. f., medtem ko so med moškimi zmagali koprski dijaki pred Pazinčani. V namiznem tenisu so bili najboljši Pazinčani, ki so zmagali v obeh srečanjih za njimi pa so Koprčani. V šahu je bil rezultat med Pazinčani in Koprčani 2 in pol proti 2 in pol.

H. P.

Na motornih dirkah Koper - Buje je zmagal Pirančan Retter

Moto klub iz Kopra je priredil v nedeljo ocenjevalno dirko na progi Koper — Buje, v dolžini 39 km. Med 70 tekmovalci je zmagal Pirančan Retter Giorgio, ki je privozil 16 sekund pred določenim časom. Drugi je bil Conestabile iz Pirana, tretji pa Milič iz Kopra.

Tekmovali so v kategorijah od 98 do 250 kub. cm. Za kategorijo pod 250 kub. cm. so določili brzino 35 kilometrov na uro, za težje kategorije pa 45 km na uro.

V koprskem nogometnem centru so bila v nedeljo na sporedu tri srečanja. Najvažnejša tekma je bila v Piranu, kjer sta se srečali vodeči moštvi Piran B in Stil (Koper). Po boljši igri je zaslužno zmagalo moštvo Pirana z 2:0 in tako prevzelo vodstvo na tabeli. V Kopru je domača Aurora B premagala Strunjan z 1:0. V Šmarjah pa je Branik brez igre dobil s Rdečo zvezdo (Ankaran) 3:0 p. f.

NEUSPEH KOPRČANOV NA KOLESARSKI DIRKI PULJ-SV. LOVRENC

V nedeljo je bila na progi Pulj—Sv. Lovrenc—Pulj kolesarska dirka za člane in mladince. Na 78 km dolgi progi je zmagal med člani Rečan Skomina pred Brajnikom iz Kopra. Med mladinci pa je bil Vizintin iz Kopra šele šesti, čeprav so ga smatrali za favorita. V tej skupini je zmagal Rečan Fatur, naslednja štiri mesta pa so zasedli tekmovalci iz Pulja.

ŠPORTNE ZANIMIVOSTI

Kolesarska zveza FLRJ bo tudi letos organizirala veliko mednarodno kolesarsko dirko »Po Hrvatski in Sloveniji«. Letos bodo dirko razširili tudi na LR Srbijo. Proga, ki bo dolga 1560 km, bo imela končni cilj v Beogradu, dočim štartno mesto se niso določili. Na tekmovanje so povabili tudi polesarje Italije, Avstrije, Nemčije, Belgije, Luksemburga, Holandske, Francije in Švice. Dirka, ki bo imela devet etap, bo trajala od 22. julija do 2. avgusta.

V Tokiju je 16-letni Furukava postavil nov svetovni rekord v prsnem plavanju na 200 metrov. Progo je preplaval v času 2 minut 35 sekund in 4 desetinke.

V nedeljo je bilo na sporedu več meddržavnih nogometnih tekem. Najvažnejši sta bili vsekakor na Dunaju, kjer sta se srečali Avstrija in Madžarska, in v Parizu med Francijo in Italijo. Na Dunaju je Madžarska zmagala s tesnim rezultatom 1:0, čeprav so bili Avstrijci boljši. Italija pa je slavila tradicionalno zmago 3:1, kar dokazuje, da so se Italijani precej popravili in bo treba z njimi na svetovnem prvenstvu v Švici resneje računati.

Vaš Vane.
Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stofa — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2. Letna naročnina 500.— din, polletna 250.— din, četrletna 130.—